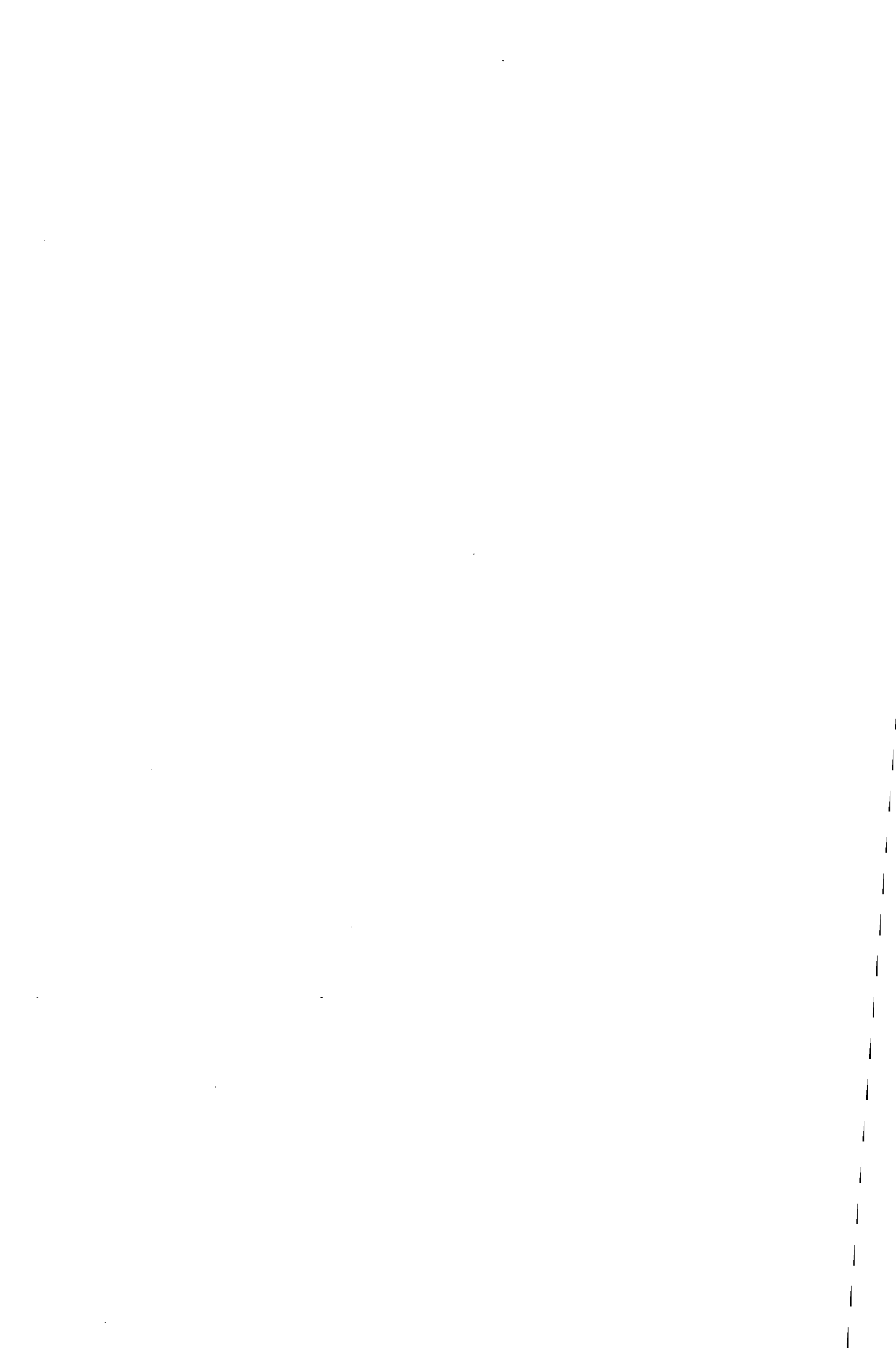

KRONIKA

1978

Rok 1978 byl rokem významných výročí. Slavili jsme v něm 30. výročí Vítězného února, 60. výročí samostatného československého státu, byl to třetí rok šesté pětiletky, rok, kdy do vesmíru vstoupil i první československý kosmonaut.

Pracující Kolína a okresu se vyrovnali s ukazateli státního plánu a většina výrobních organizací své úkoly splnila.

Náš stát překročil číslo patnácti milionů obyvatel, už přes třicet let žijeme v míru, což je důsledek stálé mírové politiky států socialistického tábora. Náš stát se na tomto úsilí iniciativně podílí po boku Sovětského svazu. Ve světě jsou ještě stále rizikové body, stále ještě trvá hrozba neutronové války, ale roste převaha sil, které prosazují mír a soužití mezi národy s rodilým společenským zřízením.

I. část.

Městský národní výbor
 Zdravotnictví a hygiena
 Doprava a bezpečnost
 Průmysl
 Zemědělství
 Zásobování
 Statistika

III. část.

Sport

II. část.

Různé

Školství
 Divadlo
 Kino
 Hudba
 Knihovna a museum
 Oslovy a návštěvy
 Minulé události

M Ě S T S K Ý N Á R O D N Í

V Ý B O R

Města a vesnice si dříve uchovávaly po mnoho let stejnou tvář. Ve starých domech, stále stejných ulicích žily celé generace. Dnes je jediná generace svědkem převratných změn. Lidé si stavějí nové moderní domovy, život denně pulsuje v nových kolejích.

Také v Kolíně mizí staré vrásky, ztratily se nezdravé barákové a vagonové kolonie, vyrostla nová sídliště a závody a co bylo dříve dominantou města, ustupuje do pozadí nebo úplně mizí v archivu dějin.

Kolín, město v úrodném Polabí, kterému se řeka stala už před miliony let osudem, se stal během doby významnou křižovatkou cest, železnice a vodní dopravy. V r. 1977 dosáhl Kolín 30 tisíc obyvatel. Každý den přijíždějí do Kolína ale další tisíce občanů vlaky, autobusy a vlastními dopravními prostředky do zaměstnání. Ve více než 40 podnicích, provozovnách a organizacích má Kolín na 25 tisíc pracovních příležitostí.

Kolín je starobylé město. Jeho zakladatel mu dal sice moderní půdorys a na svou dobu výbornou dopravní polohu, ale dnes je nut^{né} mnohé z těchto starých věcí opravit, doplnit nebo odstranit. To klade dosti vysoké nároky při tvorbě nového územního plánu, aby nebylo poškozeno historické jádro města, které má dnes v urbanistice dokumentární cenu, ale aby toto jádro splynulo organicky s novými úpravami, novými stavbami, sídlišti a novou dopravou, protože teprve syntésou dobrých věcí starých s účelnými věcmi novými vzniká soulad a krása.

Volební program Nár. fronty (NF) na léta 1976/81 je postupně plněn a stal se programem závodů, organizací NF a občanů města. Cílem je, aby se plnění plánů a závazků získaly široké vrstvy obyvatelstva.

Na všech stupních veřejné správy byl v první řadě projednán "Směrný územní plán", dále byla schválena opatření k rozvoji obchodní sítě do r. 1985. Na úseku služeb byla vypracována a schválena koncepce rozvoje Technických služeb. K zajištění ochrany veřejného pořádku a boje proti kriminalitě byla schválena komplexní opatření do r. 1981. Na úseku kultury byla schválena koncepce rozvoje kulturně-výchovné činnosti do r. 1980. V politicko-organisátorské výchovné činnosti bylo pokračováno ve zkvalitňování činnosti občanských výborů. Na poradách s poslanci a předsedy občanských výborů bylo zdůrazňováno vytváření domovních komisí a aktivů veřejného pořádku, péče o rodinu a děti, aktivu pro důchodce a pro služby a obchod. Čelní funkcionáři občanských výborů měli v dubnu dvoudenní instruktáž, kde jim byla vysvětlena činnost těchto výborů. V jejich práci sice nastalo zlepšení, ale ne takové, jaké by bylo třeba.

Informovanost občanů se zlepšila, ale není zcela využíváno rozhlasu po drátě, i když je jeho vysílání kladně občany hodnoceno. Letos bylo jeho vysílání rozšířeno do Kolína VI a do Štítar.

Časopis "Kupředu" uveřejňuje články z jednotlivých odborů MěstNV, ale měsíčník "Kultura v Kolíně" má tyto články jen zřídka a jeho úroveň je zatím stejná jako loni. Bývalý Zpravodaj zatím nedovede nahradit.

Dobrých výsledků bylo dosaženo ve spolupráci se závody města. Závody pomohly a pomáhají při plnění úkolů v akci Z, při výstavbě plaveckého areálu, mateřských škol a celospolečenských akcích, např. při Kmochově Kolíně, Filmovém festivalu aj.

Ve dnech 8.- 10. června se konalo internátní školení poslanců, na němž byla provedena příprava plenárního zasedání MěstNV 20. června. Bylo svoláno

poprvé na 17. hod. a dosáhlo dosud největšího počtu účastníků - 368 osob. Další plenární zasedání byla konána ve stejné době.

V bytové výstavbě se letoš dokončuje X. etapa - bloky 139 - 142 s celkem 562 bytovými jednotkami. Dále se provádí výstavba 57 bytovek v Pražské a Kmochově ulici. Práce tam probíhají ve velmi dobré kvalitě.

V Žižkově ulici byla zahájena výstavba prodejny. Prodejny v nových domech v Husově ulici byly zatím propůjčeny obchodu z textilem, který se musel z přízemních místností hotelu Savoje vystěhovat, protože celá budova hotelu bude adaptována. Prodejna potravin v Kolíně V, ul. U Borku pokračuje ve výstavbě velmi pomalu a letos není dokončena. V Kmochově ulici byla adaptována budova pro mateřskou školku pro 60 dětí. V Sokolské ulici se adaptuje budova pro Lid. školu umění. Adaptace se opozdila a letos ještě není dokončena.

Práce na plaveckém stadionu sice pokročily, ale plán je plněn s velkými obtížemi. Na letišti se provádí betonáž patek pro hangár, jsou provedeny přípojky inženýrských sítí, staví se ubytovna. Práce však mají zpoždění. Na zimním stadionu pokračuje zastřešení konstrukcí a zakotvením stožárů. Letošní investiční prostředky byly hlavně proinvestovány na nákup materiálu pro ocelovou konstrukci. Její výroba se dělá v dílnách DIZU v Kladně. Letos byla vztyčena nosná konstrukce střechy.

Otázka posilovacího zdroje tepla pro bytovou výstavbu a občanskou vybavenost je stále středem pozornosti správních orgánů.

V otázce územní připravenosti se pracuje na konečném návrhu územního plánu prostoru U Jána a Husova náměstí. Spolu s nadřizenými úřady a Státní památkovou péčí se pracuje na plánu vyřešení dopravní situace historické části města. Pro svépomocnou výstavbu u kina Jas je už vypracován plán, k němuž se nadřizené složky dosud nevyjádřily.

V Čechových sadech byly provedeny demolice staveb až k dosavadní Lid. škole umění. Všem majitelům a nájemníkům byly zajištěny náhradní byty a zároveň přestěhování.

V zájmu služeb a obchodu byl aktivizován orgán rady spotřebitelské kontroly. Zástupce České obchodní inspekce provedl instruktáž členů této rady. Stále se ještě nedaří dodržovat jednotné zásady prodejní doby, což je ovlivňováno nedostatkem pracovníků. Tento nedostatek se stává pro mnohé prodavače jakýmsi zaklínadlem, aby nemuseli vyhovět nebo si pospíšet. Některé prodejny (prodej piva a vody na náměstí, prodejna školních potřeb na náměstí, rybárna) jsou neustále přeplněny a fronta bývá i na chodnicích. Některé prodejny (tabák na náměstí) jsou naproti tomu málo vytíženy. Dlouhé čekání je v prodejně elektrospotřebičů v Kutnohor. ulici, v holičství v Kouřimské ulici i v prodejně zeleniny na náměstí.

Velkou akcí je rekonstrukce ulice Kutnohorské. Tato akce na dlouhou dobu ovlivňuje městskou autobusovou dopravu a přesune se ještě do příštího roku.

Odboru výstavby bylo uloženo vytvořit komisi, která zpracuje návrh a harmonogram na likvidaci zchátralých objektů ve městě. Dále byla kontrolována ustanovení o ochraně a kácení stromů a křovin a zabezpečování postupu při schvalování památníků, pomníků, pamětních desek a veřejných sochařských děl. Dále byly projednávány přípravy na sčítání lidu, domů a bytů k 11.12. 1980.

Důležitým bodem projednávání byla zpráva bytového družstva. V současné době má družstvo 1542 členů bydlících a 800 členů nebydlících. Hodnota bytového fondu představuje 23 domů o velikosti od 12 až do 144 bytových jednotek. Hodnota základních prostředků činila k 1.1.1978 celkem 137 milionů korun. Průměrné stáří tohoto bytového a domovního fondu je letos víc než 10 let. (Nejstarší z r. 1960, nejmladší z r. 1974, kdy byly naposledy předány.

Ulice navazující na ul. Rimavské Soboty byly přejmenovány na ul. Tisoveckou a Klenoveckou. Oba názvy jsou vzaty ze jmen slovenských obcí, které byly výraznými středisky partyzánského a dělnického hnutí. Dále byla vypracována koncepce plánu na stavbu garáží v Kolíně.

Letos se začalo s poměrně nákladnou generální opravou střechy budov kolínské radnice. Původní břidlicový kryt už dosloužil a je nahrazován měděným plechem nákladem 750 tisíc korun. Je to jedna z nejstarších kolínských budov, vystavená už v dobách předhusitských a zakoupená obcí v r. 1494. Dnešní podobu dostala v r. 1887, ale na zadním průčelí je stále znát její gotický původ. Dnes je památkově chráněna, přes své stáří je neustále nejvýstavnější budovou na náměstí. Současné opravy se dějí jen pro zlepšení pracovního prostředí a také pro návštěvníky, kteří do Kolína přicházejí.

V těchto měsících můžeme vidět v ulici Jaselské, Žižkově a Voskresenské oplocené staveniště, kde vzniká rozsáhlý stavební prostor po zbouraných vilách. Místo, jemuž se říkalo Čechova sady, změní brzy svou tvář, protože tady vznikne sídliště dvanácti bytových bloků se 552 byty. Budou to bloky dvanácti- a osmipodlažní. Kromě toho se připravuje rozšíření sousední l. ZDŠ o jeden desítitřídní pavilon a zřízení hřiště u školy. Výstavba je plánována od letošních demoličních prací do r. 1983.

Odbor výstavby MěstNV seznamoval občany se základními směrnici nových stavebních předpisů pro vydání stavebního povolení, k němuž je potřeba uvést tech. provedení, účel a tvání stavby.

bylo postaveno
Za prvních pět měsíců letoš. roku 50% bytů plánovaných na rok.
Nové byty jsou velké a prostorné a ze tří čtvrtin třípokojové.
Průměrná obytná plocha je přes 57 m².

Na pomoc mladým manželům byla ve spolupráci se Socialistickou akademií, lékařem gynekologem, předsedou senátu okres. soudu a pracovníky státní pojišťovny zřízena poradna mladých snoubenců, která jim má vysvětlit a poradit ve všech otázkách příštího života.

Park Julia Fučíka, který má ideální polohu uprostřed města a poskytuje oddechové místo nejen starým lidem, ale i maminkám s kočárky, takže nemusí daleko chodit, i návštěvníkům Kolína, kteří tu pobývají jen část dne, bude zároveň místem, kde se budou konat různé kulturní akce. Bude zde otevřeno letní kino, v němž se bude konat filmový festival pracujících, ale bude zde také vhodné prostředí pro koncerty kolínských hudeb. Už letos zde byla část festivalu Kmochova Kolína, jak píšeme na jiném místě.

Kolín měl už ve 13. století moderně řešený půdorys, jenž je dosud zachován a vyhovuje. V minulosti byl dokonce vzorem při zakládání jiných měst. Dnes je ovšem nutno něco renovovat, některé budovy odstranit, ale při zachování starého historického jádra. V současné době jsou ve městě 32 objekty chráněné, které se postupně opravují a renovují, aby vyhovovaly požadavkům moderního bydlení. Barokní fasády na domech byly postupně uvedeny do původní podoby, část podloubí na náměstí byla obnovena a někde byly renovovány i charakteristické znaky obchodních a výrobních středisek minulých dob.

Na své únorové schůzi projednávala Rada MěstNV v Kolíně zprávu o výsledku hospodaření národních výboru a organizací jím řízených za r. 1977. Výsledkem se zabývalo i plenární zasedání MěstNV 28. února. Bylo konstatováno, že hospodaření za minulý rok skončilo přebytkem, když příjmy dosáhly 33 883 000 korun a celkové výdaje 33 005 000 korun. Výdaje použil MěstNV prostřednictvím svých odborů k uspokojení potřeb občanů našeho města.

Nejvyšší částka výdajového rozpočtu byla poskytnuta na investiční část akce „Z“, v níž byly v r. 1977 v našem městě vybudovány tyto objekty: mateřská škola n.p. Kablo, areál předškolní výchovy v Kolíně IV, staví se plavecký stadion, dětské dopravní hřiště, zahájena akce zastřešení zimního stadionu, vybudována kanalizace v ul. Bož. Němcové, počata výstavba druhé plochy na hřišti TJ kopané aj. Na výstavbu těchto zařízení poskytl MěstNV v r. 1977 8 milionů korun.

Částka 7 400 000 korun byla použita na zajišťování placených a neplacených služeb pro obyvatelstvo prostřednictvím odboru Technických služeb. /veřejné osvětlení, veřejná zeleň, správa a údržba hřbitova, čištění města, odvoz domovních odpadků aj./ Další částku 3 a půl milionu korun použily Technické služby na úpravu komunikací ve městě.

Náklad více než 7 300 000 korun si vyžádal provoz mateřských škol, základních devítiletěk, školních družin, školních jídelen, zvláštní školy a Lidové školy umění.

Oblast kultury zajišťuje MěstNV prostřednictvím Kulturního domu pracujících a Městské správy kin. Obě tyto instituce si vyžádaly na příspěvku 1 600 00 korun.

11

Další prostředky byly národním výborem použity k provozu a správě jeslí, organizacím pro tělovýchovu a mládež a pro pořádání programů, přednášek a zájezdů pro důchodce.

Prosincové plenární zasedání MěstNV v Kolíně projednávalo plnění plánu a rozpočtu za tři čtvrtletí r. 1978 a hodnotilo plnění celoměstského závazku za letoš. rok. Toto zasedání bylo zvláště významné, protože na něm byli vyhodnoceni občané města, občanské výbory, závody, školy, organizace služeb, obchodu, pionýrské organizace a SSM.

Bylo sděleno, že občané města v rámci volebních obvodů odpracovali čtvrt milionu brigádnických hodin, odevzdali 173 tisíc metr. centů surovin pro nár. hospodářství, zasázeli 7370 růží, okrasných keřů a stromků. Za tuto práci bylo odměněno čestným uznáním 35 občanů města a deset občanských výborů.

Okresní konference Komunistické strany Československa zvolila také nové stranické funkcionáře OV KSČ v Kolíně. Na dubnovém zasedání do funkce vedoucího tajemníka přišel dr. Václav Šindelář, tajemníkem pro politicko-organizační práci byl zvolen Antonín Lanc, tajemníkem pro ideologickou práci se stal Josef Zeman, tajemníkem pro stranickou práci v průmyslu je Josef Říha, tajemníkem pro stranickou práci v zemědělství a potravinářství je Jiří Potměšil a předsedou okres. kontrol. a revis. komise Ladislav Pešík. K delegátům na okresní konferenci KSČ promluvil také člen sekretariátu a tajemník ÚV KSČ s. J. Fojtík. Zprávu o činnosti OV KSČ na Kolínsku podal ved. taj. OV KSČ V. Šindelář.

Volbami na veřejných schůzích bylo zvoleno a ustaveno 86 občanských výborů s 1045 členy. Většina obč. výborů se scházela měsíčně a veřejné schůze byly dvakrát ročně. Mají se tam diskutovat všechny problémy, potřeby, stížnosti a názory obyvatel. Zvláštní péče je věnována vytváření bytových komisí a vytvoření důvěrníků pro bytový fond. Za letošní období bylo prováděno školení pro předsedy těchto výborů. Nedostatky jsou jen v součinnosti některých mladých poslanců s obč. výborem, protože nedocházejí do těch orgánů, kam byli svým obč. výborem vysláni.

Rozpočet MěstNV na letošní rok je rozpočtem vyrovnaným. V příjmech i vydáních je počítáno s částkou 27 210 000 korun. Příjmy vlastní, z daní, poplatků, které v tomto roce mají dosáhnout jeden a půl milionu korun a příjmy z činnosti rozpočtových organizací mají dosáhnout 8 230 000 korun. Do příjmů dále přijdou dotace z vyššího rozpočtu, prostředky na investice, z fondu rezerv a rozvoje MěstNV a ONV určené na financování akce „Z“, místní poplatky, prostředky sdružené kolínskými závody na výstavbu některých zařízení a prostředky ze stát. fondu vodního hospodářství na úhradu nákladů na výstavbu krytého plaveckého bazénu. O hospodaření s tímto rozpočtem bude jednat kronika příštího roku.

Na plenárních schůzích MěstNV se hovořilo také o zpoždování termínů některých staveb a o nutnosti svolávat pravidelné porady s vedoucími pracovníky.

V závěrech stranické okresní konference byly vytyčeny některé rozhodující úkoly platné i pro město Kolín. Je to hlavně koncepce dalšího rozvoje kulturního života, upevňování socialistické

zákonnosti, koncepce vývoje zdravotnictví, prohlubování činnosti obchodu, veřejného stravování, cestovního ruchu a dalšího rozšíření a poskytování placených služeb a posléze rozvoj stavebnictví.

Hospodaření MěstNV za I. pololetí tohoto roku skončilo přebytkem 198 877 korun. Celkové příjmy nár. výboru dosáhly v tomto období 21 091 600 korun. Celkové příjmy byly splněny za I. pololetí na 75,2%. Výdaje na 74,1% ročního rozpočtu.

Na úpravu komunikací ve městě byla za I. pololetí vydána částka 1 100 000 korun. Na potřeby školství 3 a půl milionu a půl milionu na provoz jeslí. Jednou z největších oblastí co do rozsahu činnosti i množství vynakládaných finančních prostředků je místní hospodářství. MěstNV v tomto I. pololetí vydal na činnost Technických služeb a tělovýchovných zařízení města Kolína 5 a půl milionu korun.

Plnění za první pololetí je velmi vysoké, při čemž je třeba ještě očekávat od občanů větší pochopení ve včasném vyrovnání předepsaných daní a poplatků a v pečlivém ošetřování vybudovaných investic.

Na srpnovém plenárním zasedání MěstNV bilancoval jeho předseda s. Josef Jirsík průběh roku 1978, v němž vyjádřil, vysvětlil a rozebral práci MěstNV, když řekl:

„Musíme zajišťovat demokratický centralismus v praxi bez formalismu a obcházení na všech úsecích, t.j. i ve státní správě. Hlavním programem musí být seznámení občanů s prognózou výstavby města v dlouhodobém výhledu a komplexnosti. Kdyby tato věc - jež by si vyžádala i delšího času - mohla být vysvětlena osobně a

nezkresleně všem občanům našeho města, odpadlo by mnoho nepodložených pověstí, závěrů a názorů, které nic neřeší, nic neurychlí, jenom mnohdy jsou a také v minulosti byly příčinou toho, že některé věci, které jsou dnes plánovány, se mohly už dávno realizovat. Je třeba vědět, tak, jak se rozvíjela města v 50. letech, že se zabírala orná půda, že do nekonečna to tak možné není. Nebudeme rozebírat, že máme 37 arů na jednoho občana a kolik všeho musíme dovážet. Je v platnosti zákon na ochranu půdního fondu, t.zn., že se musí to staré, přežívající zbourat, a v těchto lokalitách stavět nové, moderní. Občané, kteří bydlí v Žižkově ulici dají za pravdu, že se nikomu ze starého nechtělo. A kdyby se jim dnes položila otázka, kdo by chtěl z bytu I. kategorie se vrátit do toho starého, asi by se nenašel žádný. A totéž se bude opakovat v etapě Čechových sadů, kde byla provedena demolice starých nevyhovujících vil, bude tomu tak i na Husově náměstí a „U Jána“.

Pokud jde o obchody, je třeba pochopit, že dnes nemohou sloužit jednoobslužné prodejny při nedostatku pracovních sil v těchto zařízeních a službách, že musí být víceobslužné smíšené prodejny s nepřetržitým provozem i když bude do obchodu kousek dál. Mezi lidmi se někdy hovoří o protěžování některých veřejných činitelů. Je třeba pochopit, že je rozdíl mezi hlavními a vedlejšími ulicemi a je tedy třeba tyto lokální zájmy podřídít celku. Přednostně se tedy musí upravovat a dávat do bezprašnosti a bezhlučnosti ty ulice, které mají největší provoz a zhoršují životní prostředí, protože to zhoršuje životní prostředí v celém městě.

Otázka školství je složitá proto, že dnes směňuje 13 tříd a vý-

hled je takový, že bude směřovat ještě více ročníků. Některé věci se někomu z hlediska lokálních zájmů zdají nepochopitelné, ale je třeba si uvědomit, že naše město poskytuje práci 12 tisícům pracujících, kteří v Kolíně bydlí. Těm nestačí dát jen práci v závodě, plat a prémie, ale řadu jiných věcí, aby po pracovní době byli spokojeni. Je to otázka možnosti nákupu, rekreace, sportovního vyžití, aby se nemuselo dojíždět do jiných, menších měst. 42 závodů v našem městě podepsalo dohodu s MěstNV na kompletaci těchto zařízení. Pokud budou poslanci prosazovat některé věci, na což má každý poslanec právo, je třeba, aby své názory na plennárním shromáždění uplatňoval z těchto hledisek, z pohledu celospolečenského pořadí a potřeb a nestavěl sám sobě pomník v očích občanů, protože na všechny pomníky prostředky nejsou.

Už z vyšších míst bylo řečeno, že tak velkorysou investiční politiku, jaká se v posledních letech dělá, dělat nemůžeme. Jak ukazuje rozpočet na letošní rok, je už o 15% menší a zmenší se ještě o 15%. I v Kolíně je celá řada případů, kdy lhůta výstavby dávno prošla a objekty neslouží účelu, pro které byly ze státních prostředků postaveny, ať je to hala Tesly nebo hlavní budova Okresní správy spojů a samozřejmě krytý plavecký bazén, který je v akci „Z“. U tohoto plaveckého bazénu i u zastřešení zimního stadionu je vždycky nejvíce nadšení než se zahájí stavba. Pokud jde o průmyslovou výstavbu říká jasně směrný plán města, že je třeba myslet rovnovážně na bytovou i průmyslovou výstavbu, ale to je záležitost více pětiletok. I když lidé někdy kritizují, že se někde zbouralo, ale ještě se nestaví, je třeba znát příčiny. Parkoviště v Pražské

ulici je vybudováno proto, že na tom místě má stát příští obchodní středisko. Na Zálabí Na Louži byla provedena demolice, protože tam má být postaven hotel, který by měl postavit n.p. Koramo pro svou novou výstavbu jako ubytovnu a po skončení výstavby ji předat městu.

Tvoříme zázemí pro 40 tisíc obyvatel. Nikdy v historii neměl Kolín 30 tisíc obyvatel. Ještě žijí pamětníci, kdy v jedné sute-
rénní místnosti bydlela rodina se čtyřmi dětmi, kdy kolem města byly vagonové kolonie, každý nevyhovující kout byl obydlen.

K těm 40 tisícům obyvatel patří i to, že do Kolína budou za-
členěny Sendražice, Ovčáry a Tři Dvory. "

Kolín mění tvář. Mění ji pod rukama svých občanů. Pod asfalto-
vým kobercem mizí dlážděné ulice, vyrůstají parky a květinové
pásky, lidé si budují zařízení, která v příštích letech jim vytvo-
ří příjemné životní prostředí.

Dvanáct tisíc pracujících kolínských občanů je doplněno ještě
desáti tisíci dalších, kteří denně přijíždějí z okolí za prací
do Kolína. Mnozí tu po pracovní době nakupují. To všechno klade
velké nároky na prodejny, na občanskou vybavenost. Proto jsou tyto
otázky zásadní, jaké musí MěstNV řešit.

Z D R A V O T N I C T V Í

A

H Y G I E N A

Neoddělitelnou součástí péče o blaho a štěstí nové socialistické společnosti je péče o zdraví lidu a péče o ochranu a vytvoření zdravého životního prostředí.

Na toto thema zasedalo letos v dubnu plénum MěstNV, kde se jednalo o problémech a opatřeních pro zlepšení současného stavu.

Kolín je průmyslovým centrem nejen okresu, ale celého středního Polabí, má silně rozvinutý průmysl zejména chemický, nevhodně umístěný na okrajích města, ale i ostatní závody strojírenské a energetické, které spolu s městskou zástavbou a hustou silniční a železniční dopravou produkují nadměrný prашný spad, hluchnost a exhalace škodlivých látek.

K nemalým problémům udržení životního prostředí kolem nás patří i péče o čistotu okolí domů, ulic, prodejen, závodů a organizací. MěstNV spolu s Okresní hygienickou službou a Českou tech. inspekcí ochrany ovzduší v Praze projednává pravidelně splnění nejen úkolů vyplývajících z předpisů, ale koná společná šetření a ukládá nápravná opatření k odstranění nedostatků.

Ochranu životního prostředí nemohou však zajišťovat pouze státní orgány, ale musí je konkrétně řešit i závody, socialistické organizace a sami občané.

Závažným problémem v závodech je čistota, jež se dá vyjádřit dnes okřídlenou větou, že spíše seženeme ředitele závodu než uklízečku. Na tuto funkci se hlásí velmi málo lidí a fluktuace je veliká.

Jedním z problémů našeho města a jeho okolí je voda. Spotřeba pitné vody roste každým dnem. Část našeho okresu leží na vodě a její spodní hladina je vysoko. Závod Sředočeských vodovodů a kanalisací získá ročně ze země a připraví a dodá pro přímou spotřebu ročně přes pět milionů kubíků vody v průměru 131 litr za sek. Přesto ani toto číslo není konečné, protože stavbou bytů první kategorie, zaváděním automatických praček, stavbou chat, zahrádkařením roste neustále spotřeba.

Dosavadní síť vodovodu se v Kolíně už několik let modernisuje. Už v r. 1929 se v Kolíně stavěl nový vodovod. Postavený vodojem, který dodnes tvoří jednu z dominant Kolína, má 450 kubíků. Přesto, že to byla ve své době vynikající stavba, dnes zdaleka nestačí.

Nejmladší prameniště jsou nyní prostory kolem Tří Dvorů, ale ani tento zdroj nestačí a v současné době se buduje nové prameniště u Veletova. Kolínský vodohospodářský závod nezásobuje jen město samotné, ale i další místa v okolí. Vodohospodářské strojírny v Kolíně vyrábějí zařízení pro úpravu pitné vody nejen pro Kolín, ale i pro celé české země.

V zájmu o životní prostředí se konal v Kolíně, v Kulturním domě, v květnu přednáškový seminář na toto thema. Pořadatelem byla v rámci lékařské společnosti J.E.Purkyně Okresní hygienická stanice v Kolíně. Seminář se zabýval všemi otázkami zdraví a hygieny. /Stavovzduší, který je stálým kolínským problémem, zabezpečením dodávky pitné vody, zajištění práce s jedy v zemědělství, dozorem na riziková zaměstnání, stravováním dětí, novými směry ve společném stravování, hubením mravenců Monomorium phara-

onis, kteří v poslední době zužují obyvatele na našich sídlištích, vývojem infekčních chorob a chřipkovou epidemií./

Poslední chřipková epidemie stála republiku půl miliardy korun, a proto byl vytvořen t.zv. virologický program. I na našem okrese byl vypracován virologický program a byly stanoveny pracovní skupiny, které konají prevenci proti onemocnění horních cest dýchacích. Proto bylo na našem okrese také v r. 1977 provedeno preventivní očkování proti chřipce. Nová očkovací látka byla přímo vkapávána do nosu. Takto bylo na okrese očkováno na 3000 osob.

S tím souvisí i trvalé podávání ochranné látky proti dětské obrně, která před 25 lety zde na Kolínsku vrchlila a nyní se už po řadu let nevyskytl jediný případ.

Zdravotnická sekce okresního výboru Socialistické akademie v Kolíně vydala nový tematický seznam přednášek, v němž jsou obsaženy specifické problémy našeho okresu. Kolínský okres patří mezi čtyři okresy ČSSR, kde v r. 1976 probíhala akce vyhledávání nádorových a civilizačních onemocnění.

V srpnu bylo v kolínské nemocnici otevřeno nové oddělení pro doléčování těžce a dlouhodobě nemocných. Oddělení vede primář dr. Krejčí.

Zdravotníci nemocnice v Kolíně si připomněli, že letos slaví kolínské neurologické oddělení 25. výročí svého otevření. Dnes má neurologie 60 lůžek a léčilo se tu za tu dobu přes 17 tisíc pacientů a na oddělení^{je} už 120 tisíc evidenčních karet. Přimářem tu býval dr. Osvald Řemenář, dnes vede oddělení dr. Svatopluk Káš.

Počínaje 1. únorem došlo ke změně zdravotních obvodů v Kolíně II, III a IV. V téže době byl otevřen nový zdravotní obvod v kolínské poliklinice.

19. prosince bylo za přítomnosti vedoucích představitelů měst a okresu a zdravotnických pracovníků slavnostně otevřeno urologické oddělení v kolínské nemocnici. Z bývalých nevyhovujících prostor je nyní moderní oddělení, které má 34 lůžek a od ledna 1979 bude přijímat pacienty.

Na interním oddělení nemocnice byla uvedena do provozu jednotka intenzivní péče. /JIP/. Na jejím vytvoření pracovali členové interního oddělení už od poč. letoš. roku. Jednotka má význam pro urychlení a zkvalitnění péče o pacienty s náhlými interními onemocněními, která ohrožují život, především pro nemocné s akutním infarktem. Personál na tuto péči byl speciálně vyškolen v Praze.

8. února byli v Družstevním domě slavnostně vyznamenáni někteří pracovníci Čs. červeného kříže.

V r. 1978 se podařilo docílit, že všechny odběry krve na kolínském okrese byly bezplatné. Do letošního roku bylo na našem okrese vyznamenáno za deset bezplatných odběrů krve bronzovou Janského plaketou 220 dárců, za dvacet odběrů stříbrnou plaketou 14 dárců. Je radostné, že přichází mnoho nových dárců a mezi nimi značný podíl mladých lidí. Mnozí dárce přicházejí vícekrát a tvoří stabilní rezervu vlastností krve pro náhlé případy. Časté automobilové havárie znamenají mnohdy okamžitou potřebu dárce krve určité krevní skupiny.

Během r. 1977 došlo v okrese Kolín /bez JZD/ k 1387 pracovním úrazům, pro které bylo zaměřeno 30 363 kalendářních dnů. Proti r. 1976 se počet úrazů snížil o 100 a počet dní o 3279. Na okrese bylo v r. 1977 odškodněno 1071 případů nemocí a úrazů z povolání. Vyplacené náhrady činily 542 tisíc korun. V tomto roce 1977 nebyl v socialistickém sektoru zaznamenán ani jeden smrtelný pracovní úraz.

Na oddělení hygieny dětí a dorostu se na jaře zdravotníci zabývali hodnocením stravování dětí v rodinách a ve školních jídelnách. Šlo o orientační posouzení výživy a proto rodiče po dobu jednoho týdne v dotaznících zaznamenávali zkonsumované množství potravin za celý den. Uvedené množství srovnali s doporučenou výživovou hodnotou /normou/ a hodnotili ji bodově. Celkem bylo posouzeno 607 dotazníků u dětí ve stáří 9-10 let. Doporučenou výživu v dávce potravin dostalo 52% dětí. 48% výživovou dávku nedostalo. Vyšlo najevo, že některé děti nedostaly za celý týden ani litr mléka a zeleninu, pouze ve školních jídelnách. V řadě případů byl jídelníček dětí ve školní jídelně hodnotnější, než v sobotu a v neděli doma. Biologicky nejkvalitnější stravování bylo zajištěno u dětí, které měly ve škole mléčné přesnídávky.

Bylo dáno k posouzení 29 hlavních jídel po stránce oblíbenosti, 18 polévek a 11 nápojů. Byly uvedeny v dotazníku na jídelním lístku a provedeno výpočtem vařeného průměru. Jako nejoblíbenější jídlo s indexem jedna byl všemi rodinami uveden řízek s bramborovou kaší, vepřové, knedlík a zelí nebo dukátové buchtíčky. Rybí filé nebo čočka, což jsou pro děti velmi hodnotná jídla, byly až na 23. místě.

Z polévek byly na prvním místě slepičí a hovězí s různými zá-
vážkami, velmi zdravá bramborová polévka byla až na 5. místě.
Zeleninová polévka obsadila 11. místo.

Z dotazníku vyplynulo, že v rodinách opomíjejí zásady správné
výživy a že děti jsou živeny chuťově sice poutavými, ale biolo-
gicky málo hodnotnými jídly.

Hodnota jídel ve školních jídelnách je biologicky výživnější
a zdravější, je ale otázkou, zda^e jak tyto děti ve školní jídelně
jedí, protože jsou známy případy, kdy děti místo oběda chodějí
do cukráren a tam k cukroví připíjejí někdy i černou kávu. Dělá
to často dívčí i chlapecký dorost.

D O P R A V A

A

B E Z P E Č N O S T

místnosti pro personál. Nízká směnnost na závodech tvoří pro dopravu řadu problémů, protože dopravní špičky vyžadují dodatečné vozy, protože v ranních směnách se má v okrese přepravit na 15 tisíc lidí. V té době musí vypomáhat celý autobusový park.

Autobusový park má některé dožívající vozy typu Škoda, RTO, a JELC a dále moderní vozy Škoda různých typů. V posledních měsících přišly do Kolína velkoprostorové kloubové autobusy typu Ikarus.

Nehodovost je nepatrná a jedna připadá na 1 119 000 ujetých kilometrů. Kromě pravidelné dopravy uskutečňuje závod ČSAD na 500 zájezdů /školy, závody, výlety, pohřby, sport. podniky, školení atd/, z nichž mnohé do zahraničí.

Ačkoliv má Kolín železniční spojení pěti směry, má autobusové nádraží v Kolíně v sedm hodin ráno za sebou už první velký nával. Pracující, ~~kteří~~ nastupují do práce v šest hodin. V sedm přichází druhá vlna, to se hrnou školáci, projíždějí dálkové spoje z Hlinska, Chrudimě, Bystřice pod Pernštýnem, Brna, Gottwaldova, které zde mají poslední zastávku před Prahou. Pak přijíždějí autobusy z Kladna, Příbrami Budějovic, Mladé Boleslavi. Přes Kolín jezdí přes dvacet dálkových linek.

Počet lidí v autobusech se řídí počasím. Mnozí, kteří pracují v Kolíně, ale bydlí v okolí, za pěkného počasí jedou na kole nebo nastartují motorku. Proto je v zimě a za deště nutno dávat posilové vozy. Po zrušení některých málotřídek na venkově přibýly dětské autobusy, které přivážejí do Kolína pravidelně školní mládež do škol.

Školní mládež můžeme však vidět v městské dopravě před osmou hodinou. Je vidět, že i ta krátká vzdálenost mezi sídlištěm a Zálabím se zdá školákům moc dlouhá a raději se svezou.

Městská autobusová doprava stále roste, cestujících přibývá a bude nutno uvažovat o zkrácení intervalů a rozšíření počtu zastávek.

Kromě těchto dopravních povinností, ^{zajišťuje} plní ČSAD ještě nákladní dopravu. Ráno vyjíždějí nákladní auta na svoz mléka, auta na vykládání vagonů a sklápěcí vozy na stavby.

Zástupci ČSD a ČSAD jednali na společné prosincové schůzi o založení komplexní racionalizační brigády složené z pracovníků ČSAD, sběrné služby Kolína a pracovníků Železniční stanice. Jednalo se hlavně o dodržování stanovené doby pobytu vozů u skladů, o vytížení vozů, pohybu vagonů, o vzájemné výpomoci, o technickém stavu vozidel, obsluze, opravách a závazcích.

Výsledkem této schůzky bylo už srpnové vypravení nákladního vlaku o 70 vagonech a celý byl do Ostravy. Protože by Koramo celý vlak nezaplnilo, přidaly se k tomu i Keramické závody z Poděbrad. Od nynějška mají z Kolína vycházet takto ucelené vlaky pokud možno nejčastěji. Tím se stává kolínské nádraží vzorem pro ostatní přepravce.

V listopadu letoš. roku dostalo kolínské nádraží novou omítku a novou barvu. Dnes je vyzdobeno chlorokaučukovou růžovou a bílou barvou. Protože je v Kolíně už dvacet let elektrifikace a pára patří minulosti, zůstane budova snad delší dobu čistá.

V prosinci byl dokončen polskými stavbaři nový most v Týnci nad Labem, který si vyžádal nákladu 60 milionů korun. Most je součástí dalekosáhlé úpravy splavnosti Labe do Chvaletic, kam vede ~~vede~~ labská vodní cesta pro přepravu uhlí do nové elektrárny. Tento most má velký odlehčující význam i pro most v Kolíně, který byl v posledních letech dopravně přetížen a je ve stavu, kdy bude nutná generální oprava nebo stavba nového mostu. Otevření mostu v Týnci se účastnili vedoucí pracovníci polské firmy Nawiga, ředitel Adam Wojcig, ing. Woloszyna a zástupci města Kolína.

V září byl uveden do provozu nový areál Okresní správy silnic. Výstavba správní budovy, dálen, garáží a skladů si vyžádala náklad 9 milionů korun.

Letos se skončila poslední etapa rekonstrukce městského osvětlení v Kolíně. Kolínské osvětlení, které bylo vybudováno po druhé svět. válce, patřilo tehdy k nejlepším v republice. Během let však zestárla a drátový vzdušný rozvod měl velkou poruchovost, technický stav chátral a vyžadoval si stále častějších oprav. Proto bylo už v r. 1966 přikročeno k etapové modernisaci, která byla rozpočtena na 10 let. Vyžádala si nákladu 10 milionů korun. Byla vyměněna žárovková svítidla za výbojky, byl zvýšen počet osvětlovacích bodů, byla zrušena ramínková svítidla a nahrazena stožáry, v parcích byla zřízena parková svítidla a celá vzdušná drátová síť byla nahrazena zemním rozvodem kabelů. Těch bylo nutno položit 130 km. To bylo pro dopravu zatížení, protože se musely rozkopat ulice a někde i chodníky.

Denní podívanou na kolínském mostě je nyní doprava uhlí do Chvaletic tlačnými čluny. Projíždějí Kolínem i v noci a jejich zahoukání je už známé a lidé si na ně zvykli. Tato vodní doprava si vyžádala také řadu úprav na kolínském zdymadle a ke konci roku bylo vidět na Labi stále několik montážních lodí, které dokončovaly vjezd do zdymadla. Čluny jsou naloženy méněhodnotným uhlím.

Současná světová energetická krise nutí všechny složky k úspore elektr. energie. Proto už na konci r. 1977 se energetická komise při MěstNV rozhodla uskutečnit prověrku závazných úspor elektřiny. Proto byly některé úseky osvětlení vypínány a na stožárech se dvěma zářivkami byla jedna vypnuta. Plně osvětlovány byly jen veřejné budovy, velké obchody a důležité křižovatky.

S růstem dopravy, hlavně motorisace, na našich silnicích je stále více nepříjemných událostí a okamžiků, které ale mnohdy ukazují, jak málo je mezi účastníky silničního provozu ukázněnosti, vzájemné ohleduplnosti a nesobeckosti. Odbor dopravy v Kolíně pořádal proto v červnu aktiv v Družstevním domě, kde seznámil dopravní hospodáře a mechanizátory s politicko výchovnou akcí, nazvanou „Kavalíři silnic“, kterou vyhlásil Výbor pro bezpečnost silniční dopravy ČSR. Nositelem titulu „Kavalír silnic“ se může stát účastník provozu, který dodržuje a pomáhá zvyšovat bezpečnost provozu, zejména poskytnutím nezištné pomoci při dopravní nehodě. Do akce vedle Odboru dopravy je zapojena Veřejná bezpečnost a Česká státní pojišťovna.

V době žní se pracovníci okresní inspekce požární ochrany soustředili na kontrolu uložené píce v zemědělských podnicích, na ochranu úrody obilí a na jeho dopravu. Zvýšenou pozornost věnovali pozemkům v sousedství železniční tratě. Některé zemědělské závody podél tratí v 60 m pásmech pěstují jiné plodiny než obilí.

V březnu byla v Kulturním domě okresní konference Svazu požární ochrany. Kromě organizačních zpráv tu byla také přednesena zpráva o práci požárních sborů s mládeží. Během roku probíhala hra „Plamen“, ve které bylo zapojeno 15 kolektivů. V loňském roce bylo v požární ochraně zapojeno také 444 žen.

V okrese je 220 průmyslových závodů, které mají dalších 200 provozoven a 24 zemědělských podniků, které mají 185 farem. Všechny jsou jednou za rok kontrolovány na protipožární zajištění. Okresní požární inspekce spolu s Veřejnou bezpečností vyšetřují ročně průměrně 45 požárů na okrese. Proto je hlavním úkolem kolínské centrály protipožární ochrany výchova občanstva a preventivní činnost předcházení požárům. Požární auta vyjíždějí do 45 sekund ve dne a do jedné minuty v noci po zahoukání poplašné sirény.

V rámci Veřejné bezpečnosti pracuje pět kolektivů Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti./PS-VB/. Za minulý rok byla jejich práce velmi dobrá, protože v jejich řadách pracuje mnoho dlouholetých, zkušených členů. Jejich přispěním byli loni zadrženi také čtyři pachatelé trestných činů, dva pachatelé přečinů a zadrženy dvě hledané osoby. Dále bylo zjištěno 5 trestných činů, 11 přečinů, 146 přečinů ve veřejném pořádku a 220 přestupků v dopravě.

P R Ū M Y S L

Kolínský průmysl má tak rozložitý charakter, že se žádnému kronikáři nepodaří jeho šíři zachytit v průběhu roku. V minulých letech jsme se pokusili stručně popsat vývoj některých závodů v době jejich zaokrouhlených výročí, ale to se týkalo jen těch největších, které k těmto jubilejím vydaly nějaké písemné doklady a památníky, z nichž lze čerpat. Kroniky na závodech jsou zatím vedeny velmi zřídka, jsou neúplné a archivní materiál není uspořádán. Někteří kolínští studující z návodu svých vysokoškolských profesorů dostávají za úkol zpracovat některý ze závodů v Kolíně, ale ¹⁰synthetické zpracování vývoje kolínského průmyslu v celé šíři po stránce technického vývoje, investiční výstavby, zaměstnanosti, dělnického hnutí a specialisace výroby, na toto zpracování kolínský průmysl dosud čeká.

Pro ty, kdo by se tímto rozsáhlým tématem chtěli zabývat, byly už v minulých letech částečně v kronice zpracovány minulé osudy Korama, ČSAD, Tatry, Frigery, nemocnice a některých menších podniků. Tyto kapitoly by mohly být pro příští pracovníky aspoň počátkem k velké, rozsáhlejší práci. Nebyla by to práce ani malá, ani lehká, ale kolínský průmysl by si ji zasloužil už pro to své důležité místo, jaké zaujímá ve výrobním sektoru celého státu.

Kolínské průmyslové závody po r. 1948 se nejen zmodernisovaly a dnes ještě modernisují, ale řada z nich vzrostla investicemi a zaváděním nových výrob a dokonce řada nových závodů vznikla.

Každým rokem se v některém průmyslovém závodě v Kolíně objeví nějaký nový výrobek, zlepšení nebo patent, který má celostátní i mimostátní význam.

N.p. TATRA se letos pochlubila unikátním výrobkem obřího parního kondensátoru, jež byl určen pro pětisetmegawattový blok mělnické elektrárny. Je to výrobek 19 metrů dlouhý, 12 metrů vysoký a vážící 500 tun. K jeho vybavení bylo třeba 23 000 mosazných trubek v délce 330 km a vyvrtat 250 000 otvorů. Na tomto výrobku, který u nás nemá obdoby, se podílela všechna oddělení závodu. Oslava úspěšně dokončeného díla se konala 12. ledna t.r. Po oslavě byl kondensátor rozebrán a na 22 vagoněch byl odvezen na staveniště.

Dalším artiklem Tatry jsou přepravitelné výtopny, které jsme kupovali ze zahraničí, které nyní v kooperaci se zahraničním dodavatelem, jemuž dodáváme naše kvalitní kotle, vyrábíme sami. Pro atomovou elektrárnu v Jaslovských Bohunicích dodává Tatra šest mobilních výtopen. Inovace v závodě zasáhla i do svařování trub. Byla zakoupena druhá tupešvářečka k výrobě kotlových komor novou metodou svařování.

Dalším novým výrobkem kolínské Tatry jsou spalovny odpadků, které se v současné době stávají problémem nejen velkých měst. Pro tyto spalovny vyrábí kolínská Tatra kotle všech druhů a téměř denně můžeme na zálabské ulici spatřit mohutný trailer vezoucí kotel velikosti pěkné chaty na dosti velkou vzdálenost. V letoš. roce byly expedovány zakázky z Tatry do SSSR, Maďarska, Polska, NDR, Turecka, na Kubu a do Bangladéše.

Závod Frigera prochází dlouhodobou modernisací. V loňském roce vyrobil závod pro kubánské národní hospodářství lyofilizační zařízení na sušení biologických produktů. Chladicí zařízení z kolínské Frigery jsou známa po celém světě. Ve znaku Frigery je sněhová vločka, která je na všech mrazicích pultech, jež závod dodává všem restauracím a jídelnám. V současné době závod připravuje výrobu chladicího zařízení, které je schopné vyrobit chlad až na minus 85°C, takže se v něm bude moci uchovávat i lidská krev. Zaměstnanec závodu obdržel patent na uzavírání lahví s krevní plasmou ve vakuu. Závod rozvíjí zároveň tři programy: Blokované chladicí jednotky pro silniční přepravníky, technologickou linku pro lyofilizaci biologických produktů a distribuci chladicích zařízení. K nejvýznamnějším úspěchům závodu patří nízko teplotní stůl, který získal mezinárodní uznání a loni ho bylo vyvezeno 96% celkové jeho výroby.

Za hospodářské výsledky v minul. roce byl letos vyznamenán kolínský závod Koramo, při čemž mu blahopřála i delegace Střední skupiny sovětských vojsk. Letos probíhá v závodě generální oprava destilační komory trubkové destilace. Závod se zabývá už po 40 let výzkumem a výrobou mazacích tuků, jichž vyrábí na 30 druhů a kryje více než třetinu výroby mazadel v ČSSR. Proto jsou v závodě konány Dny nové techniky, v nichž se kontrolují výsledky pokusů, inovačních prací a zkoušek, jež se provádějí na železničních vagoněch. Pro své dobré výsledky obdržel závod také vyznamenání od ministerstva dopravy.

Závod Tesla vstoupil do letošního roku přihlášením nového patentu pro kontrolu vadných spojů v rámu. Patent, který ušetří pracovní síly a vyloučí reklamace. Za úspěšně splněné plány za minulé dva roky obdržel závod od vlády ČSSR a Ústřed. rady odborů Rudý prapor 6. pětiletky. Hlavním dnešním výrobním artiklem Tesly jsou numericky řízené stroje a dálkové volby pro automatisaci meziměstského spojení. Nejrozsáhlejším komplexem nové telekomunikační techniky jsou soubory zařízení pro meziměstské telefonní sítě ČSSR a SSSR. Kolektiv telekomunikačního vývoje kolínského závodu byl zapsán do zlaté knihy družby ČSP. V listopadu uspořádal závod v kolínském museu Dny nové techniky s expozicí nejmodernějších výrobků s nejvyššími parametry. Podstatná část expozice patřila numericky řízeným strojům, které jsou nejmladším výrobkem Tesly.

Méně známá, ale s velkou výrobní kapacitou má kolínská výroba pian. Měsíčně opouští závod na Zálabí na 130 těchto výrobků, které pod zn. Opera, jsou rozváženy nejen u nás, ale jdou do SSSR, Rakouska, Kanady, Švýcarska, Itálie aj. Často je vidět před závodem zahraniční kamiony s vlečnými vozy, které si odvázejí pianina z Kolína.

Výroba droždí, která je rozvinuta v kolínské Středočeské Frutě, byla letos obohacena novým balicím strojem, jenž expeduje denně 15 tun tohoto tovaru. Středočeská Fruta byla letos vyznamenána putovní standartou.

Výrobní nealkoholických nápojů v Kolíně uvedla letos na trh limonádu DIA, která je slazena umělým sladidlem.

Jediným výrobcem kovových tub v republice je kolínský závod Strojbal, který za loňské výsledky ve výrobě, převzal letos Rudý prapor Svazu potravinářského průmyslu. Tento závod vyrobí ročně 95 milionů tub a přesto toto množství ještě nestačí. Výrobky jsou hlavně pro tukový průmysl. V poslední době se zvyšuje potřeba tub pro zubní pasty.

Obchodní tiskárny v Kolíně, které sdružují osm závodů ve Středočeském kraji, jsou dnes monopolním výrobcem tiskopisů pro výpočetní techniku, jejíž produkce každoročně stoupá průměrně o 800 tun. Do českých krajů, ale i do zahraničí dodává závod kalendáře všech typů, vstupenky, hrací karty, obtisky a mnoho dalších výrobků.

Převážná většina kolínských závodů spolupracuje s výzkumnými ústavami při hledání nových technologií, inovací výroby a rozšiřování možností ^{lat}uplnění výrobků natruhu. Mnohdy tato spolupráce přesahuje hranice republiky a závody spolupracují s výzkumnými centry v SSSR, NDR, Polsku a Bulharsku. Některé závody spolupracují s pracovišti vysokých škol a v mnoha případech tato spolupráce vyústila v zadávání konkrétních úkolů pro diplomové práce. V Kablu se zaměřují na zavádění nových materiálů ve stavebnictví, v Tesle na urychlené zavádění číslicového řízení strojů, v Koramu na výrobu nových turbinových ložiskových olejů. Některé podniky rozepisují konkrétní úkoly na úsporu energie, náhradní materiály a renovaci. Řada podniků přešla na dvousměnný provoz. Velká pozornost se ve všech závodech věnuje inovačním plánům.

Z E M Ě D Ě L S T V Í

12

V letošním roce byl uskutečněn soupis všech ploch oseví k 31. květnu. V rámci okresu Kolín se potvrdilo, že byly splněny všechny záměry plánu v rostlinné výrobě. Nejrozšířenější skupinou plodin v okrese zůstávají obiloviny, které byly letos pěstovány na výměře 26 274 ha, z toho bylo 13 892 ha pšenice a 13 340 ha ječmene. Letos bylo ječmenem oseto víc, protože byl zaset náhradou za nedoseté ozimé pšenice. Byly rozšířeny plochy luskovin a zeleniny. Technická cukrovka byla pěstována na ploše 7361 ha.

K velkým změnám proti minulosti došlo u pícnin, kde musely být pro špatný stav zaorány plochy jetelů a vojtěšek a nahrazeny jednoletými pícninami.

Současný soupis varovně ukázal, že musíme s půdou dobře hospodařit, nesmíme bezohledně zabírat úrodnou půdu pro stavby a pokud možno kultivovat méně úrodnou nebo dosud nezpracovanou půdu.

Více než 58 tisíc hektarů zemědělské půdy obhospodařuje na okrese 19 JZD a dva státní statky. V zemědělství pracuje 8600 lidí, což je téměř polovina r. 1960. Výsledkem jejich práce je však téměř trojnásobná produktivita.

Z jednoho hektaru půdy se dociluje nyní 910 litrů mléka, 348 kg masa, 2430 kg obilovin. Proti r. 1970 se rostlinná výroba zvýšila o 13% a živočišná o 29%.

Na říjnovém aktivu zemědělců byly hodnoceny výsledky letošních žní, kde byl vysloven požadavek výnosové stabilisace 41,2 q/ha, rozšiřovat proudovou sklizeň obilí a využít velkovýrobní způsob úklidu slámy.

Z kolínského obilního skladu se už v lednu rozjížděly vozy JZD z okresu naložené pytlí osevné pšenice. V únoru přišel na řadu ječmen a kukuřice. Kolínský závod Oseva, který skladuje obiloviny k setí, prochází letos modernisací, která má automatisovat vydávání pytlů s osivem, automaticky vážit a čistit.

V březnu už byly na polích vidět desítky zemědělských strojů, protože počasí v prvních jarních dnech dávalo dost příležitosti k výjezdu do polí. Byly však dosti časté deště, které někde způsobily, že rozmoklá půda nedovolila použití mechanisace.

Žně byly zahájeny kolem 15. července. Zemědělská družstva okresu měla 213 kombajnů a 50 kombajnů přijelo v rámci kooperace s okresem Rimavská Sobota. 44 kombajnů přijelo z některých okrasů Čech a Moravy a 30 kombajnů kooperovalo uvnitř okresu. Na jeden kombajn připadlo průměrně 86,6 ha. Žňové plány byly zpracovány a závazky tvořily 86 tisíc brigádnických hodin.

Protože se chladné jaro prodloužilo, opozdila se i vegetace a proto byly žně v celku zpožděny až o 10 dní, takže těžisko žní se přesunulo na srpen. V některých JZD byla letos poprvé prováděna proudová sklizeň, při níž bylo skupinové nasazení strojů s návazností na jednotlivé postupy prací. To si vyžádalo také pomoc traktoristů, řidičů a pracovníků jiných profesí z průmyslových závodů, které poskytly i auta na odvoz úrody.

Bohužel chladné, deštivé počasí v červenci a v srpnu zpozdilo dozrávání obilovin. Naproti tomu byl podpořen nevídaný růst travin a někde byla prováděna druhá seč, jejíž sušení však bylo obtížné.

31. července vykoupil už kolínský sklad prvních 40 tun jarního ječmene. První kombajny vyjely už 20. července, při čemž byli přítomni nejen zástupci místních NV, ale i zástupci OV KSČ a ONV, zástupci odborů a závodů z Kolína.

V Zemědělském nákupním závodě v Kolíně se zaměřili hlavně na zvýšení příjmové kapacity, která tvoří 4570 vagonů obilí a dalších 4000 vagonů obilí na krmné fondy. 2000 vagonů se skladují v JZD. Proto byly v kolínských skladech vybudovány nové skládky, zrychlen chod a kapacita výtahů, zlepšeno větrání a zařízeny nové sušičky.

Na počátku srpna se objevilo horké letní počasí, při němž obilí rychle dozrávalo a proto bylo na polích velmi živo. V polovině srpna však přišlo pět velmi deštivých dní, které úplně zastavily žňové práce. Na polích pomáhal velký počet brigádníků a do práce se zapojil i Svaz mládeže. Teprve po 22. srpnu opět vysvitlo pořádně slunce a práce na polích se pod heslem „Ani zrno nazmar“ opět rozběhly naplno.

Když byla 30. srpna podávána zpráva o stavu žní, bylo žňovou komisí hlášeno, že na Kolínsku je sklizeno přes 98% obilovin a pomocné kombajny už se rozjížděly. V některých družstvech byly docíleny rekordní výnosy obilovin, téměř 46 q/ha.

14. září byli vyhodnoceni ti, kteří se nejvíce zasloužili o dobrý výsledek letošních žní. Nejvyšší průměrné výnosy mělo JZD Bečváry /54 q/ha/ a vyznamenání byli také zástupci Zemědělského výkupního a zásobovacího závodu za dobré a rychlé uskladnění a ošetření letošní úrody.

41

Kolínský okres je ve Středočeském kraji třetím největším pěstitelem cukrovky, kterou pěstuje na 14,1% všech svých osevních ploch. Pěstování brambor se přesunulo do vyšších poloh Benešovska a Havlíčkobrodská. Rovněž v zelinářství je náš okres třetím největším dodavatelem. V celém Středočeském kraji připadá na náš okres 9% procent celkové výměry osevní plochy a na výměrách jednotlivých plodin se podílí okres Kolín u cukrovky 16,2%, u zeleniny 12,1%, ječmene 9,8%, pšenice 9,1%, luštěnin 8,7%, pícnin na orné půdě 7,7%, brambor 4,7% olejnin 2,1%.

Státní statek Kolín je největším pěstitelem cukrovky a největším dodavatelem této suroviny v oblasti Kolínských cukrovarů. Letošní cukrovarnická kampaň započala 7. října. Přejímací stanice byly zřízeny na 24 místech a svážení zajišťovalo téměř 200 aut. Významný podíl měla ČSAD, ale také kolínské závody. Hektarové výnosy se pohybovaly mezi 400-450 q/ha. Jenom cukrovar v Ratboři zpracuje denně přes 10 tisíc q řepy.

V živočišné výrobě byl nejúspěšnější nákup jatečných prasat, kde byl plán překročen. Nepodařilo se zabezpečit dodávku jatečného skotu. Celkem bylo na okrese do státních fondů odevzdáno 8927 tun jatečných zvířat, tj. téměř o tisíc tun více než loni.

Okresní správa silnic se také postarala letos o to, aby byla sklizena tráva z příkopů podél silnic. Těchto příkopů poskytujících trávu je na našem okrese na 800 km a tento závazek Okresní správy silnic znamenal pět vagonů sena, které byly odevzdány zemědělským závodům.

Z Á S O B O V Á N Í

Výbor lidové kontroly na svém srpnovém zasedání podával zprávu také o soustavné kontrole dodržování cen závody veřejného stravování a maloobchodními prodejny.

Při kontrole Technických služeb města Kolína byla zjištěna řada nedostatků, při čemž se zjistilo, že provádění kvalifikované řádné kontroly je stále nezbytné.

Kontrola dodržování cen na prodejnách a provozovnách podniků Zelenina, Potravin, RaJ a LSD Jednota Kolín ukázala, že k největšímu porušování zásad poctivosti prodeje dochází v prodejnách masa a uzenin podniku Potravin a LSD Jednota Kolín, kde také byly vyměřeny největší pokuty.

Proti dřívějšímu se zlepšila hygiena prodeje a oceňování zboží. Ale záruční lhůty zboží nebyly dodržovány ~~záruční lhůty zboží~~ a někteří vedoucí ani nesplnili uložená opatření z minulé prověrky. Prodejna zeleniny v Kolíně musela být oznámena dokonce nadřízeným institucím.

Největší počet oprávněných stížností z řad zákazníků se týkal účtovaných cen a úrovně poskytovaných služeb, posléze průtahů a nesprávného postupu pracovníků.

Kolínské pekárny a cukrárny splnily plán v r. 1977 na 101%. Vyrobene zboží za tento rok představuje téměř 46 milionů korun. Bylo to 68 tisíc q chleba /t.j. 4 a půl milionu bochníků/ 24 000 q běžného pečiva /53 milionu rohlíků/, přes 10 000 q jemného pečiva a 4000 q cukroví. Bylo k tomu spotřebováno 71000 q mouky, 2600 q másla a oleje a 360 q cukru a 70 tisíc kusů vajec.

Kolínská pekárna na Zálabí vyrábí různé druhy chleba, pro které

jezdí občané i z jiných měst. Tato pekárna po generální adaptaci si získala brzy velmi dobrou pověst a pracuje bez stížností a poruch. Kromě toho pracuje menší pekárna v Pražské ulici, kde opouští pec denně deset tisíc rohlíků.

Kolínské zásobovací závody mají na starosti také zásobování letních rekreačních oblastí v období od 1.6 do 30.9, kde má být rozšířena síť prodejen. V srpnu byl v Kolíně zahájen prodej oblíbené limonády DIA, výrobku kolínské provozovny nealkoholických nápojů. Je to limonáda slazená umělým sladidlem. Pekárny opět uvedly na trh nový výrobek nazvaný Roma, plněné piškotové těsto, které bylo zařazeno do kategorie trvanlivého pečiva, a brzy získalo velkou oblibu zvláště v rekreačních oblastech.

Pro distribuci potravin byl vypracován rozvozový plán podle naléhavosti. Je to nejen zásobení prodejen, ale RaJ, školy, mateřské školy, jesle, závodní jídelny a nemocnice. V tom je i vrácení obalů, lahví a beden.

V listopadu letoš. roku došlo k úpravě maloobchodních cen. Federální cenový úřad s platností od 11. listopadu zvýšil ceny lihovin a vín a některých typů osobních automobilů. Ceny lihovin a vín se zvýšily v rozmezí od 10 do 40%.

V obchodech se spotřebním zbožím s průmyslovými výrobky se objevují velmi často tabulky o přejímání zboží s následným uzavřením krámu. Podobný výsledek mají i tabulky s nápisem Inventura. Stává se dokonce, že jsou uzavřeny obě prodejny jednoho oboru a pak zákazník nemá kam se obrátit. Stále jsou ještě stížnosti na ochotu v některých prodejnách a prodávání pod pultem u nedostatkového zboží.

Spotřebitelé v poslední době kupují hodně polotovary. Je to vítaný pomocník pro zaměstnané ženy. V podniku RaJ jich prodali za 1,668.000 korun. Téměř o sto tisíc více než v r. 1976. Nejvíce jsou žádané výrobky, které dají hospodyním větší práci při úpravě. Tento způsob zásobování se velmi osvědčuje a bylo by dobře, aby se rozšířil.

Spotřeba zboží neustále stoupá, přestože byl 23. července provedena úprava cen některých druhů zboží. Stoupla spotřeba tuků na 107%, drůbeže na 103%. Silně poklesla spotřeba cukru na 83%. Částečně poklesla spotřeba kávy, která se stala u nás téměř národním nápojem. Její podávání se změnilo v úplný zvyk a je nyní obtížné si představit, že by se lidé osvěžovali v úřadě, při návštěvě nebo v restauraci ovocným nápojem. Kávy se na okrese /a zde má Kolín hlavní podíl/ vypilo, převedeno na kilogramy, téměř 60 tisíc kg a zaplatilo se za ni 11 a půl milionu korun. O dva miliony víc než v r. 1976. Kuřáci prokouřili 17 a půl milionu korun, v 57 milionech hlavně cigaret.

Přes úpravu cen lihovin, jejich spotřeba neustále stoupá. Vína se vypilo 278 tisíc litrů, piva 18 tisíc hektolitrů. Za lihoviny a víno bylo zaplaceno téměř 30 milionů korun.

Spotřebitelé přecházejí hodně na jiné druhy masa, na drůbež a částečně i ryby. Drůbežího masa se prodalo skoro 5000 q, které obchod stačil zásobit. Po úpravě cen poklesl prodej bomboniér. Přesto se za cukrovinky zaplatilo na 13 milionů korun. Největší přírůstek se projevil u prodeje kakaa /o56%/ a prodalo se jej za 234 tisíc korun.

Potravinářský průmysl má na okrese Kolín dlouholetou tradici a jeho budování úzce souvisí s úrovní zemědělství okresu. Potravinářská výroba prošla v průběhu staletí řadou změn. V polovině minulého století se začíná mluvit o průmyslovém charakteru výroby, kdy na okrese Kolín byla založena řada cukrovarů, v Ratboři, Českém Brodě, Cerhenicích a Plaňanech, které mají za sebou více než 100 kampaní. Vůbec nejstaršími závody potravinářského průmyslu jsou pivovary v Kolíně a v Kostelci, jejichž založení sahá do 16.st. Rovněž kolínské mlýny a pekařství mají dlouholetou tradici. Postupně přibývaly další potravinářské obory, mlékařství, lihovarnictví, ^{Výroba} cukrovinky a ^{ob} konzervárny.

Největšího rozmachu dosáhl potravinářský průmysl po r. 1948, kdy byl znárodněn a od kdy můžeme mluvit o průmyslové velkovýrobě. V současnosti je tato výroba orientována na 8 oborů s ročním hrubým obrátem 1 miliarda korun. Po strojírenství je potravinářská výroba na okrese na druhém místě. Některé výrobky mají celostátní význam. Fruta Starý Kolín /kysané zelí/ Čokoládovny Velim, Soja Kolín, Astrid Zásmyky.. Lze uvést i Droždárnu, Laktos /sušené mléko, lín, sterilovanou zeleninu, okurky atd/. V potravinářském průmyslu pracuje na okrese Kolín na 2500 lidí a v letech 1971-75 bylo do něho investováno 250 milionů korun na rekonstrukci a modernisaci.

S T A T I S T I K A

V uplynulém roce 1978 se počet obyvatel okresu Kolín za prvních devět měsíců zvýšil pouze o osm osob. K 30. 9. 1978 měl okres přibližně 99 250 obyvatel, z toho 51 353 žen. Narodilo se 1243 dětí, v porovnání se stejným obdobím v r. 1977 o 7 dětí více. V důsledku zvýšené úmrtnosti /zemřelo 1267 obyv./ došlo úkka k přirozenému úbytku obyvatel v počtu 24 osob. Nepříznivý vývoj byl vyrovnán stěhováním obyvatel. Do okresu se přistěhovalo 1483 osob a vysťahovalo se 1451 osob, takže výsledkem je přírůstek 32 osob.

V tomto období bylo uzavřeno 631 sňatků, tj. proti stejnému období loni o 24 více. Rozvedeno bylo 160 manželských dvojic a rozvodový index /tj. počet rozvodů na 100 sňatků/ se snížil ze 26,2 na 25,4.

Samotné město Kolín zaznamenalo za devět měsíců přírůstek 314 obyvatel, takže k 30. 9. 1978 mělo 30 736 obyvatel, z toho 15 986 žen.

V kolínském okrese, tak jako v celé ČSR, se projevuje rozpor mezi požadavky na pracovní síly a současnými zdroji pracovních sil. V minul. roce představovaly zdroje pracovních sil na našem okrese 58 490 osob, proti r. 1977 zvýšení o 290 osob. Na tomto přírůstku se podílely ze 70% pracující důchodci, ženy nad 55 let a muži nad 60 let. Z celkových možností bylo využito v r. 1977 v prac. procesu 80% osob.

Příprava k povolání /studenti, učni/ odčerpává 7.3%, mateřské dovolené 4.2%, obyvatelé práce neschopní v produktivním věku /in-

validé/ 2,6% a ostatní obyvatelé 6,2%. Pracující s jediným nebo hlavním zaměstnáním ~~bylo~~ k 31. 12. 1977 čítali celkem 46 597 osob. Z toho 21 294 žen. Koncem roku bylo na okrese zaměstnáno 6212 osob v poproduktivním věku /důchodců/, z toho 3249 žen.

Vzhledem k celkovému počtu zaměstnaného obyvatelstva důležitou, i když méně početnou skupinou jsou pracující ve vedlejších pracov. poměru. V r. 1977 to bylo 779 osob. Tyto vedlejší pracovní úvazky jsou i do budoucna zdá se trvalou nutností, která doplňuje nedostatek pracovních síl.

V nové publikaci Federálního statistického úřadu, která letos vyšla, je kolínský okres mezi 112 okresy svou rozlohou na 93 místě /819 km²/. Počtem obyvatel na 72. místě. Počtem ekonomicky aktivních obyvatel na 55 místě /47 078 osob/ všech okresů v ČSSR. V přírůstku hodnoty průmyslové výroby je Kolínsko na 31 místě a v českých zemích na devátém místě.

V hodnotě hrubé zemědělské produkce na 1 ha půdy 13 500 korun za r. 1976 má Kolínsko 19. místo a počtem dokončených bytů 10,3 na 1000 obyvatel má 20. místo.

Okres. bytový podnik měl k poslednímu prosinci 1977 ve správě 3988 bytů, z toho bylo 44% první kategorie s ústředním topením.

V minul. roce se v obou zdravotnických zařízeních na okrese narodilo celkem 1914 dětí, z toho 981 chlapců a 933 děvčátek. V Kolíně z 1214 narozených převažovaly holčičky, v Českém Brodě ze 700 narozených bylo 386 chlapců;. Letos za 1. pololetí se na okrese narodilo 948 dětí, z toho 633 v kolínském OÚNZ. Ostatní v Českém Brodě. Jediné dítě přišlo na svět doma. Podobně přišlo na svět na okrese od r. 1970 pouze 6 dětí.

30

K U L T U R A

Š k o l s t v í

D i v a d l o

K i n o

H u d e b n í ž i v o t

K n i h o v n a

M u s e u m

O s l a v a a n á v š t ě v y

M i n u l o s t

K harmonickému rozvoji dnešního člověka nesporně patří kultura, v níž má každý možnost uplatňovat své záliby, zájmy a nadání a čerpat nové síly ke každodenní práci.

Kolín je přirozeným středem nejen dopravy, ale i přirozeným centrem kultury na okrese. Jsou tu soustředěna nejvýznamnější kulturní a společenská zařízení, která ovlivňují život občanů a výrazně se podílejí na jejich celkové životní úrovni. Vedle běžných kulturních zařízení, charakteristických pro každé okresní město, je tu navíc krajské divadlo, nový kulturní dům pracujících a široká základna kolektivů zájmové umělecké tvořivosti. Je tu nemálo zařízení, která dávají prostor pro kulturní vyžití každého občana. Praxe nám ale ukazuje, a není to jen kolínský problém, že se někdy dost těžko daří, aby obyvatelé města, zejména pak sídliště, byli schopni nechápat kulturu jen jako pasivní konzumování pořadů rozhlasu a televize. Přesto, že tyto sdělovací prostředky přinášejí obyvatelům mnoho dobrého, je třeba aktivního přístupu ke kultuře.

Byly svolávány aktivity brigád socialistické práce, jednaly o tom krajské a městské výbory strany, MěstNV i aktivity NF, aby se plnilo heslo socialisticky pracovat a socialisticky žít, aby se samy pracovní kolektivy postavily tomuto heslu do čela. Bohužel se stávají případy, že ZV ROH zakoupí vstupenky na kulturní akce a sedadla zůstanou prázdná. Pracující prostě nepřijdou, nebo jen ženská část, zatímco manželé jdou do nejbližší restaurace, kam za nimi po

kulturní akci manželky přijdou. Je zajímavé, že přednášky o automobilismu, o silniční dopravě, o dodacích silničního řádu jsou úplně nabité, zvláště mladými, zatímco na kulturních pořadech nebo výstavách mladí chybějí.

Automobilismus je jistě správné a nutná věc a nelze si bez něho dnešní život představit, ale mnozí se stávají jeho služebníky, místo aby jim tento vynález sloužil. Pro mnohé je jediným zájmem, jemuž věnuje všechnen volný čas, a jedinými knihami, které si koupí, jsou příručky automobilismu. S tím souvisí i chataření. Někteří lidé si postaví chatu, zdánlivě pro rekreaci, ale místo rekreace tam pokračují v manuální práci, dostavbám a přístavbám a zapomínají, že je také rodina, dětské hry, kniha a procházky. Už v pátek po pracovní době /někdy i před tím/ nasedají celé rodiny do aut obtiženy potravinami a stavebním materiálem a odjíždějí na více méně vzdálené chatové kolonie, když za rámosu transistorů tráví tzv. odpočinek. I když to není obraz platný pro všechny, stává se čím dále, tím častějším.

Mnoho venkovských lidí se snaží dostat byt ve městě, aby mohli žít, jak říkají, kulturněji než na venkově. Jakmile se jim podaří pohodlný byt získat, postaví si na venkově chatu a odjíždějí tam právě v ty dny, kdy by mohli tu kulturu ve městě konsumovat. Proto máme často divadlo poloprázdné, i když kolínská scéna patří k nejlepším mimopražským scénám. A sledujeme-li kulturní zájezdy některých našich závodů, vidíme, že jsou to, kromě nákupů v Praze, návštěvy lehčího repertoáru. To jsou dnes věci pro kulturní pracovníky k vážnému zamyšlení.

S K O L S T V I

V letošním roce byly Zákonodárnými sbory republiky vydány nové školské zákony, které představují novou etapu vývoje našeho školství. Nové zákony nabyly účinnosti dnem 1. září 1978. Školní rok 1978-79 je třicátým rokem naší jednotné socialistické školy a zároveň rokem, v němž jsou tyto zákony uváděny v život.

V Kolíně se tato úprava týká všech druhů škol, od jeslí až po školy střední. Ve městě jsou v současné době v provozu šestery jesle, z toho troje samostatné a troje ve spojení s mateřskými školami. Z těch jsou jedny závodní n.p. Tatra. MěstNV spravuje patery jesle. Celková kapacita všech jeslí v Kolíně je 229 míst. Na tento počet míst bylo ve škol. roce 1977-78 zapsáno 275 dětí, tj. o 20% více než je kapacita jeslí. Přes toto opatření byla kapacita jeslí využita v průměru jen na 80%. Proti rokům minulým je to využití zatím nejvyšší. Příčinou neúplného využití jeslí je především časté onemocnění dětí a proto při delším onemocnění dítěte je po poradě s lékařem a rodiči místo poskytnuto jinému dítěti. Nejvíce byly využity jesle v Tylově ulici (85,6%) a nejméně v ulici Rimavské soboty (76,8%). Nejvyšší využití jeslí v jednotlivých měsících květen a červen r. 1978, (91,3% a 92,1%) nejnižší prosinec 1977 (55,5%).

V březnu byl ve všech jeslích proveden zápis dětí pro školní rok 1978-79. Z 203 žádostí předložených při zápisu se nepodařilo umístit 45 dětí. To stále ukazuje potřebu stavby nových jeslí. Začátkem příštího roku má být dána do provozu adaptovaný obytný dům s kapacitou jeslí 15 míst a 25 míst pro Okresní ústav národního zdraví. Kromě toho odbor školství a kultury MěstNV soustavně zlepšuje vybavení a modernizaci stávajících jeslí. Letos byla řada jeslí vymalována, provedeny lakýrnické práce a jesle v Tylově ulici dostaly novou moderní kuchyňskou linku.

20

Mateřských škol má Kolín 10, z toho jsou dvě závodní (Tatra a Tesla) a je v nich celkem 985 míst. Nejmenší je v Kmochově ulici 55 míst, největší v ul. Bachmačské 130 míst. I na tyto školky bylo ve šk. roce 1977-78 zapsáno 1085 dětí, tj. o 10% více než je jejich kapacita. Přesto byla jejich kapacita v tomto roce využita jen na 79% a školky navštěvovalo v průměru 777 dětí.

Příčiny byly rozebírány s rodiči, ředitelkami mateř. škol, s hygienikem, s lékaři dětskými a odborem školství ONV. Došlo se při tom k závěru, že do mateř. škol lze zařadit bez újmy na péči a výchově dětí ještě 60 dětí. K tomuto opatření však nedal okresní hygienik souhlas. Ve využití kapacity jednotlivých škol jsou však velké rozdíly. Největší využití má škola v Kmochově ulici 89%, nejmenší ve Veltrubské ulici na Zálabí (71%). Také v průběhu roku se ukazují rozdíly. Nejvíce využity jsou mateř. školky v dubnu, květnu a červnu 84-85,6%, nejméně v prosinci 1977 (63,3%). V březnu byl proveden zápis dětí na mateř. školách pro rok 1978-79 a bylo do osmi škol (bez Tatro a Tesly) zapsáno 471 dítě a umístit bylo možno jen 251 dítě. 220 žádostí bylo nutno odmítnout pro nedostatek místa. Počet žádostí rok od roku roste. Nepříznivá situace v umístění dětí do mateřských škol byla letos částečně zmírněna uvedením do provozu nové mateř. školy, vybudované ve spolupráci MěstNV, závodu Strojbal a n.p. Potravin. Má kapacitu 60 míst. Letos je tato situace s umístováním dětí ve srovnání s jinými roky nejhorší. Proto MěstNV organizuje brigády rodičů, kteří chtějí dítě do mateř. školy, aby na počatých stavbách nových mateř. škol odpracovali aspoň 20 bezplatných hodin. Stravování dětí mateř. škol zajišťuje 10 školních jídelen. Placení se od letošního roku děje formou "sporožira", což se plně osvědčuje. Letos poprvé využily také mateřské školy s úspěchem dopravního hřiště, které bylo pro děti zřízeno. Mateřská škola ve Veltrubské ulici pracovala jako jediná na okrese podle nových pokusných osnov ve všech věkových skupinách.

Základní devítileté školy (ZDŠ), které jsou hlavním článkem naší školské soustavy, prošly po r. 1948 dlouhým vývojem jako jednotná škola pro děti od 6 - 15 let. Podle nového zákona má tato dosavadní forma ZDŠ zaniknout v r. 1984 a do té doby se má postupně měnit na základní školu s osmi postupnými ročníky. V této době je v Kolíně v provozu šest základních devítiletok, v nichž bylo na konci šk. r. 1977-78 celkem 3978 žáků. Protože bylo třeba 125 učeben a k dispozici bylo pouze 119 (včetně 18 provizorních) bylo nutno ve 12 třídách 3. postupného ročníku zavést vyučování na směny. Tím byl dočasně překlenut nedostatek tříd. Při konečné klasifikaci žáků z celkového počtu 3978 prospělo 3898. S vyznamenáním 1046, neprospělo 69. Sníženou známku z chování mělo 52 žáků. Prospěchem se jednotlivé ZDŠ mnoho nelišily, jen v procentu vyznamenání byly daleko nejlepší 1. ZDŠ (sídlíště) a 5. ZDŠ (Zálabí) (mezi 39 - 36%) Nejvíce propadajících měla 6 ZDŠ na Zálabí (2,8%), nejméně propadajících 1. ZDŠ (sídlíště). Nejvíce snížených známek z chování 6. ZDŠ (Zálabí).

Mimoškolní činnost žáků se soustřeďovala v kroužcích, jichž bylo 35 se 698 žáky. Kromě toho pracovalo 750 žáků v pionýrských oddílech. Žáci ZDŠ navštívili ve šk.r. 1977 - 78 45 filmových, 28 divadelních představení a 63 výstav. Na školách pracovaly Kluby mladých diváků (divadelních) s 279 členy a Kluby mladých čtenářů s 630 členy. Klub mladých filmových diváků se nepodařilo organisovat. Se žáky byly konány besedy s politickými a veřejnými činiteli (SNB, SPB, Lid. milice) a bylo jich uskutečněno 109, z toho 33 mimo vyučování. Besedy byly zaměřeny k význačným výročím. Dopisováním dětí s dětmi do socialistických států se zabývalo 1015 jednotlivců. Žáci ZDŠ se účastnili různých soutěží (Rossiana, Písně přátelství), soutěže, Jak znáš svůj kraj¹ a různých olympiád (matematika, fyzika, biologie). 500 pionýrů vystoupilo pěvecky v rámci Kmochova Kolína.

Ani sportovní vyžití dětí a žáků nebylo zanedbáno. Na 6. ZDŠ byly v provozu opět t.zv. sportovní třídy po jedné v každém postupném ročníku, do nichž byly soustředěny děti s nadáním pro lehkou atletiku. Při 2. ZDŠ pracovalo treningové středisko odbíjené a proto byla na tuto školu soustředěna děvčata hrající závodně odbíjenou. Na 4. ZDŠ byli vybráni žáci, kteří po lékařském doporučení jsou trénováni pro lední hokej.

Sportovní výchova žáků se projevila v soutěžích, jako byl branný závod "Pohár velitele posádky," Pohár náčelníka VB", "Dukelský závod", Partyzánský samopal" a běh Mladé fronty.

Školní docházku ukončilo letos 544, t.j. o 60 více než loni. Rozmístovací řízení mělo tento výsledek: Školní docházku končilo 544 žáků, z toho z devátých tříd 395 a osmých a nižších tříd 149. Na školy II. cyklu bylo přijato z devátých tříd 250 žáků a z osmých tříd 111 žáků. Do učebního poměru s maturitou bylo přijato 26 žáků a bez maturity 247 žáků.

Na školní rok 1978-79 bylo zapsáno 480 dětí (o 11 méně než loni), z příškolených obcí přichází 88 dětí, celkem přibývá letos 568 dětí - a školu končí 544 dětí. Proto byl ~~tenže~~ počet na počátku šk.r. 1978-79 celkem 4002 žáci, kteří byli rozdělení do 126 tříd. Protože je k dispozici pouze 120 učeben, musí se stále pokračovat ve směnovém vyučování.

Pionýrská organizace na školách pracovala v šesti pionýrských skupinách se 125 oddíly, které měly celkem 3103 členy. Kromě toho pracují pionýrské oddíly u tělovýchovných jednot.

Na několika ZDŠ byly prováděny údržbářské práce. Kromě těchto šesti škol byla v tomto školním roce v provozu Základní devítiletka v OÚNZ Kolín, kde byly vyučovány děti po dobu jejich hospitalisace v kolínské nemocnici.

Speciální, individuální pracovní podmínky má Zvláštní škola pro děti, které nemohou vyhovět požadavkům výuky devítiletěk. Škola má pět tříd různě dislokovaných na kolínských ZDŠ.

Z přiškolených obcí přichází do kolínských škol 88 dětí. Nejvíce ze Sendra - žic (30), nejméně z Veltrub (5).

Lidová škola umění Františka Kmocha oslavila v tomto školním roce 45. výročí svého založení. Kromě centrální školy v Kolíně má ještě 4 pobočky, v Českém Brodě, Kostelci n/Čer.lesy, Kouřimi a Velkém Oseku. Kolínská centrální škola má oddělení hudební, výchovy, oddělení výtvarné, literárnědramatické a taneční. V letoš. roce měla škola 932 žáků, z toho v Kolíně 747 a v pobočkách 185. Studium ukončilo 51 žáků a 4 byli přijati na konservatoř. Na škole působilo letos osm souborů; které uskutečnily 28 veřejných vystoupení a šest výchovných koncertů. Mládežnický orchestr pod vedením Ivana Fišera vystoupil na 21 koncertech. Tento dechový orchestr účinkoval i na slavnostech mimo Kolín a letos slavil 15. výročí svého založení. Výtvarný obor pořádal k různým výročím řadu výstav a 33. výročí osvobození velkou výstavu v Regionálním museu v Kolíně. Literárně dramatický obor uskutečnil dvě samostatná vystoupení k výročí Lidické tragedie a s tímto pásmem vystoupili mnohokrát na školách.

Během příštího roku bude Lidová škola umění přestěhována do jiných prozatímních místností v budově čp. 24 v Sokolské ulici, Tyto místnosti se v přítomné době adaptují.

Už přes dvacet let pomáhají školám v Kolíně družiny mládeže, jejichž úkolem je vyplnit čas dětí mimo vyučování. V tomto škol. roce bylo v družinách zařazeno 760 dětí a školní družiny byly zřízeny při všech devítiletých školách. Celkem bylo 31 oddělení. Největší počet dětí byl na 1. ZDŠ (326), nejmenší 6. ZDŠ (45). Svou družinu má i Zvláštní škola se 14 dětmi.

Některé družiny nemají své zvláštní oddělení a musí pracovat v učebnách.

Děti si tam vypracují své úkoly nebo se věnují manuální práci.

O stravování školních a předškolních dětí se staralo letos 17 školních jídelen. Deset jídelen je při mateřských školách, 4 při základních devítiletkách a 3 při jeslích. Pracuje tam celkem 84 pracovníků. O kapacitě těchto jídelen svědčí to, že jídelny při 1., 2., 3., 6. ZDŠ vydaly pro děti a pro personál v tomto škol. roce přes půl milionu obědů. Počet strávníků v posledních pěti letech stoupal každým rokem a když byl počet obědů v r. 1973/4 379 909, dosáhl letos 500 068. Kromě žáků ZDŠ se stravují v jídelně 3. ZDŠ i žáci gymnásia, část žáků 4. ZDŠ se stravuje v jídelně Střední průmyslové školy.

Gymnásium^v/Kolíně mělo letos 13 tříd ve čtyřech postupných ročnících. Celkem 462 žáků. Devět tříd bylo přírodovědných a 4 třídy humanitní s pedagogickým zaměřením. Koncem škol. roku opustilo ústav 127 absolventů, z toho 108 požádalo na vysoké školy. 38 na technický směr, 28 na university, 39 na školy pedagogické. V novém škol. roce 1978/9 se na gymnásiu provádí výuka průmyslové chemie, strojírenství, programování a obsluhy počítačích strojů jako příprava na nové pojetí studia na této škole. Žáci gymnásia se účastnili velmi intenzivně na veřejně prospěšných pracích, pracovali z jara na chmelnicích a při sklizni chmele. Kromě toho v době prázdnin v některých závodech v Kolíně.

Střední ekonomická škola má dva obory: čtyřletou všeobecnou ekonomiku s maturitou a dvouletý hospodářsko administrativní obor bez maturity. Obě větve mají denní cyklus i studium při zaměstnání. V denním studiu má škola 9 tříd všeobecné ekonomie a 2 třídy hospodářsko administrativní s celkovým počtem 398 žáků. Večerní studium má 7 tříd se 173 posluchači. Škola má žáky z celé oblasti a jejich počet každoročně roste. Proto má škola problémy

s umístěním učeben. Budova školy je bývalé staré gymnasium a dnes už nevyhovuje ani prostorově, ani hygienicky.

Střední průmyslová škola, která připravuje středně technické kádry, měla letos devět tříd denního studia v oboru strojírenství a celkem 277 studujících. Kromě toho ve studiu při zaměstnání měla osm tříd a 4 třídy oboru spojové techniky, celkem 261 posluchačů. Výuka probíhala ve 20 třídách a jedna třída byla ve Zvěřínku, při n.p. Asbestos.

Protože škola klade velký důraz na odbornost, vybuďovala a zmodernizovala škola vlastní svépomocí za posledních 10 let celkem pět školních dílen, 4 laboratoře, sklady, garáže, postavila Domov mládeže pro 32 chovanců a školní jídelnu pro 300 strážníků. V současné době dokončuje přístavbu dvou učeben a tří kabinetů pro automatizaci. K úplnému vybavení chybí ještě (jen) tělocvična.

Dnes řeší škola výuku specialisace v oboru programátorů NC strojů a už navázala spolupráci s n.p. Tesla. Tato škola se neustále rozvíjí a v nedaleké době nastane potřeba dalších učeben, laboratoří a dílen.

Krajská střední zdravotnická škola, která dává vzdělání budoucím zdravotnickým sestřím a farmaceutickým laborantům. Škola má metodický dozor nad dalšími čtyřmi zdravotnickými školami ve Středočeském kraji. V letošním roce od 1.2.1978 zajišťuje škola kromě toho postmaturitní speciální studium pro vrchní sestry a vedoucí sestry OÚNZ ve Středočeském kraji.

Jako jediná škola v kraji zajišťuje kolínská zdravotnická škola nástavbové studium pro absolventy gymnasií v oborech zdravotních sester a farmaceutických laborantů. Škola má 10 tříd čtyřletého studia a 4 třídy dvouletého nástavbového studia. Celkový počet žáků 392. Postmaturitní studium konalo letos 33 posluchačů.

Škola má svůj internát v býv. klášteře a v Drahotubicích, ale oba už nestačí a nevyhovují. Škola se velmi činně účastní veřejných akcí.

Připomínky ke kronice Kolína, 1978

Oddíl školství, učňovská škola Štáralka 42.

V tomto oddíle je chybný údaj v učňovských oborech. Skutečnost v roce 1978 byla následující:

Do 30. června 1978 byly ve škole tyto učební obory:

Prodáváč potravinářského a smíšeného zboží

Strojní zámečnick

Provozni elektromontér

Elektromechanik

Dámské krejčová

Kožečnick

Zedník, který od 1. září 1978 přešel do středního odborného učiliště OSP v Kolíně a do středního odborného učiliště Agrestroj Kutná Hora.

30. červnem 1978 byl ukončen první ročník tříletého studia na střední škole pro pracující, která byla na této škole otevřena 1. září 1978, a to ve studijních směrech strojírenství, stavebnictví, oděvnictví a provoz obehodu. K nim 1. září⁷⁸ přibyl ještě studijní obor elektro, kdy byl otevřen první ročník. Tato studia končí maturitními zkouškami.

1. září 1978 bylo zahájeno nové jednoroční denní studium, obor strojírenství pro vyučené zájemce, které je intenzivním a velmi náročným studiem zakončeno maturitními zkouškami.

Na učňovské škole a střední škole pro pracující se vyučovalo ve 32 třídách. Učňů i studentů bylo k 30. červnu 1978 celkem 818.

K 20. výročí trvání školy byla v KDP v Kolíně během června 1978 uspořádána výstava učňovských prací. Na několika stech vystavených exponátech byla demonstrována rukodělná zručnost i teoretické znalosti učňů. Výstava byla velmi vysoko hodnocena stranickými i veřejnými činiteli našeho města i nejširší veřejností, kterou byla hojně navštívena.

V Kolíně 13. května 1978

Vladimír Böhm, prom. ped.

Oborová učiliště n.p. Tatra a Tesla. Tatra měla 14 tříd pro 337 učňů v oborech strojní zámečnick, soustružník kévů, frézař a instalatér. Učiliště pracuje ze 60% pro svůj závod Tatra a 40% pro jiné závody v Kolíně. Tatra má pro učiliště svůj internát se 40 lůžky. Na poč. letoš. nového šk. roku 1978/79 se toto učiliště změnilo na střední odborné učiliště, jehož výuka bude prodloužena a zakončena maturitou.

Odborné učiliště Tesla mělo lešs 219 žáků, z toho 171 učen z vlastního podniku a ostatní z jiných závodů. Výuka probíhala v tříletých učebních oborech: strojní zámečnick, nástrojař, soustružník kovů-obráběč, montér spojových zařízení a elektronických zařízení. Poslední dva obory měly nejvíce posluchačů. V letošním novém roce otevřela škola učební obor mechanik-elektronik s maturitou

Odborné učiliště spojů v Kolíně je nejmladším školním zařízením v našem městě. Bylo otevřeno v r. 1974 a letos mělo 8 tříd se 191 žáky. Je to rozvojová škola, která bude rozšiřována. V učilišti je velká sportovní hala, kde je intensivně rozvíjena sportovní činnost.

Odborné učiliště Okresního stavebního pédniku bylo zřízeno v r- 1977 a vychovává učně v oboru zedník, instalatér, malíř a elektromontér. Má učně nejen svého podniku. Učiliště si samo buduje své objekty a zatím má hotový internát se 150 lůžky. V letoš. novém šk. roce má toto učiliště už 233 učňů.

Učňovská škola, která má svou vlastní budovu na Štáralce a celkem 716 učňů v oborech: zámečnick, kožešnick, elektroprodavač a dámská krejčová.

Koncem školního roku měly kolínské školy od jeslí až do učňovských škol 9920. školní mládež tvoří tedy třetinu našeho města. Proto se budují za podpory vyšších orgánů další školská zařízení, která souvisí s růstem populace.

Krajské divadlo

První premiérou Krajského divadla v Kolíně byla letos hra našeho autora Jana Jílka Dvojitý tep srdce, která po českobudějovické premiéře se při nedostatku původních her rozletěla po našich jevištích. Hru napsal už zkušený divadelník, jenž v groteskní komice odhalil a pranýřoval některé lidské nečnosti a charaktery, ale dovedl se podívat i hluboko do lidského nitra. Režii hry měla Marie Lorenzová a vytvořila hru velmi dobrého tempa, která dala mnoha hercům příležitost k dobrému představení. Hlavní role venkovského, mazaného Kristéna a energické Jeřábkové byly svěřeny Jaroslavu Točovi a Jitce Součkové. Z ostatní^{ch} upozornila na sebe Naděžda Kreclová. Hra měla u diváků velký úspěch a divadlo obohatilo svůj repertoár o velmi dobrou komedii, lidovou zábavu, která bude mít jistě u diváků zasloužený úspěch. Hra byla uvedena 7. ledna a byla na repertoáru ještě v podzimním období. 20. února jako součást oslav 30. výročí únorového vítězství se v kolínském divadle konala přehlídka současné dramatické tvorby středočeských divadel. Ve foyeru divadla byla zahájena výstava dokumentující rozvoj profesionálního divadelnictví v kraji a průkopnickou úlohu umělců v uvádění původních děl. Divákům se potom představil soubor Krajského divadla v Příbrami svou nejnovější premiérou „Gesta“ od Antonína Kachlíka, která se vrací k únorovým dnům r. 1948. Druhou přehlídkovou hrou bylo loutkové představení hry Antonína Zápotockého Barunčina radost.

Druhou premiérou byla zdramatizovaná detektivka Agathy Christie „Vražda na faře“. Dramatizace , kterou ^{napsali} dva angličtí herci, se však moc nepovedla, a proto to, co bývá často výborné v knize, není vždycky dobré na jevišti. Ani herci si tu moc nezahráli. Na jevišti se víc mluvilo, méně jednalo, mnoho zůstalo nedořečeno, hra by potřebovala škrty a ani režii se práce mnoho nepovedla, Některé postavy jsou hrány proti textu a jedině Giza Skálová v hlavní roli paní Marplové odpovídá představě autorky. Zajímavé drobnokresby vytvořili Alena Hesounová a Jiří Kvasnička. Dva mladí herci Jiří Ptáčník a Marcela Nohýnková nesplnili to, co na nich role žádaly. Scéna byla sice výborná, ale překlad a úprava setřely mnoho z kouzelných úvah anglické autorky. I když snad tato hra obecenstvo pobaví, nelze ji přičíst k aktivům divadla.

Dubnovou premiérou divadla byla komedie Egona Günthera s podivným názvem „Podivný stav markýzy z O.“. Autor je známý spisovatel románů Výchova před Verdunem a Lotta z Výmaru, které byly zfilmovány a promítány i v Kolíně. Hra je zpracováním Kleistovy povídky, která je zasazena do napoleonské doby. Günther zbavil děj romantiky a dal jí komediální podobu, při čemž zesměšnil typické pruské vlastnosti, hrubý vojácký dril, sentimentalitu k ženám a patetické vlastenčení. Hru režíroval hostující režisér Jiří Císlar a v jeho pevném vedení si dobře zahráli Marcela Nohýnková, J. Kvasnička a Vlasta Machníková. Pěknou figuru robustního prusáckého důstojníka vytvořil Mir. Vlček. Hra byla výborně scénována a patří zatím k nejlepším v této sezoně. Ohlas u diváků byl velký.

66

Pro květnovou premiéru vybrala režisérka Marie Lorencová známou Klicperovu hru Zlý jelen, který byl zařazen do repertoáru hlavně s ohledem na malé diváky. Ale i dospělí se dnes pobaví touto mysliveckou komedií, která ve Frejkově úpravě ne~~z~~tratila nic na své komediálnosti. Herci si tady zahráli fortelné venkovské a lesácké typy odpozorované ze skutečného života.

Režisérka spolupracovala s hostujícím výtvarníkem Tomášem Moravcem a společně s herci vytvořili velmi dobré představení. Pro herce byla hra příjemným oddechutím, kde mohli ukázat svou vlastní tvořivost. Po delší době odmlčení se na scéně objevil opět Robert Vrchota, který v roli Myslibora vytvořil skutečného pána polesí. Mladí herci, Ptáčník, Livora a Herman, byli jeho dobrými partnery. V každém případě je tato stará hra dobrým divadlem. To také diváci ocenili, protože v ní nebyla naivnost předstírána tam, kde o něco jde.

Poprázdňinovou sezonu zahájilo kolínské divadlo hrou o mladých lidech. Hra mladého autora Mirko Stiebra Poslední prázdniny, chce ústy mladého člověka odpovědět na otázky věčného hledání smyslu života, a hlavně nalézání a přiznání si pravdy o sobě samém, o vztahu k lidem, ke společnosti, ke světu. V Kolíně už bylo na scéně několik her s podobnými tématy. (Červnové loučení, Pohádka máje aj). Režie sice hru částečně upravila, ale ne vždycky k prospěchu hry. Některé postavy jsou nejasné a vůbec se ve hře více mluví než jedná. Je tu málo dramatičnosti a celé to vyznívá jako souhlas s kompromisností a usazeností. Ve hře samé to však není. Nejlépe odpovídají svým pojetím postavy dvou starých manželských párů v podání R. Vrchoty, Jiř. Chlumské, Jar. Radimecký^{ého} a Nadež^v. Kreclové. Mladí, pro něž byla hra psána, trochu vypadli ze hry. Celkově dělala hra dojem šrámkovského dramatu. I tak lze ji hrát, ale nevíme, zda to byl úmysl autora.

Do letošního repertoáru přešla ještě hra z konce minulé sezony, komedie od Gorina „Thyl Ulenspiegel“, která je volným zpracováním známého románu Ch. de Costera. Tento dobrodružný příběh flanderského lidového hrdiny a legendárního šprýmaře, jehož postavu v Kolíně ztvárnil nejmladší člen kolínského souboru Jiří Kasnička. Hra měla u diváků úspěch a zůstala na scéně po celé jaro.

Měsíc červenec věnovalo kolínské divadlo zájezdům. Vystupovalo na přírodních scénách na Konopišti, v Chrastě u Chrudimě, v přírodním divadle Safari u Dvora Králové, kde uvádělo hru Lope de Vegy Zahradníkův pes.

Listopadovou premiérou byla dramatická realizace Turgeněvovy povídky Rváč. Dílo ruského autora zpracoval A. Máša. Zdá se, že soubor s tímto textem nesrostl a nepomohl tu ani dobrý výkon hostující Tani Fischerové, která ve svých partnerech Herrmannovi a Ptáčníkovi nenalezla dostatečný zájem a přístup k roli. Proto se představení nevydařilo přes všecku snahu režie. Jen v menších rolích Vlasty Machníkové a Bohumila Vávry bylo vidět lepší přístup. Inscepace zůstala textu hodně dlužna.

Vedle své hlavní scény si vytvořilo kolínské divadlo malou scénu v klubovních místnostech souboru pod názvem Večery v klubu. Pořady v Klubu už mnoho diváků zná, zvláště mladí lidé naplňují tuto malou podzemní místnost. Programy vypracovává ZO SSM divadla a za svou činnost byla vyhodnocena jako nejlepší organizace SSM v rámci okresu. Programy jsou tam různé. Od výtvarných výstav a besed s jejich

autory, až po scénické provedení některých komorních her a hříček napsaných samotnými členy Klubu.

Březnovou premiérou Klubu byla skupina moderní country, „Jezdci“, která pobavila své posluchače, a mnohé z písní musely být opakovány, takže vyměřený dvouhodinový program byl daleko překročen. Sálék byl naplněn do posledního místa a protože se na řadu návštěvníků nedostalo, byl večer opakován 24. dubna. Mezitím ožila v Klubu znovu známá groteska už z filmového plátna Limonádový Joe. S touto hrou se účastnili členové Klubu festivalu divadelního mládí v Budějovicích.

V srpnu nastudovali členové souboru divadla, J. Hyhlík, J. Kvasnička a J. Ptáčník některé klauniády, které napsal Tristan Rémy. Pod názvem „Cirkus“ uvedla^a/težírovala tyto scénky M. Lorenzová s klavírním doprovodem Ivana Fischera.

Od premiéry v prosinci minul. roku uvedlo divadlo v Kolíně více než dvacet repris hry pro děti Kocouš v botách a klobouku. Autorem je člen kolínského divadla Jaroslav Toť, který už před tím napsal a uvedl hru Koza v mléčné dráze, hru, jež se hrála i na jiných scénách. Všechny Toťovy hry mají za hrdiny zvířátka, což je malým divákům velmi blízké.

Amatérský soubor mladých, který pod titulem Malé divadlo už po deset let pracuje v Kolíně, se specialisoval na hry pro děti a dosáhl vynikajících úspěchů, které byly oceněny na soutěžích i hodnotnými cenami. Tento soubor pracuje na malé scéně v sále kostela církve československé, kde si vybudoval během doby velmi

69
příjemné prostředí, v němž je dobře malým divákům i souboru.

V listopadu se konala v Rakovníku soutěž amat. souborů hrajících pro děti a mládež. Z kolínského okresu se účastnily dva soubory. JK Tyl Český Brod a Malé divadlo Kolín. Kolínští soutěžili hrou J. Lady a Koenigsmarka „Byl jednou jeden drak“. Odborná porota sestavená z herců pražských divadel hodnotila jejich výkon velmi příznivě po stránce režijní, herecké i výtvarné. Výsledek byl 1. cena za režii pro Danu Serbusovou a za ženský výkon herecký, cena za mužský herecký výkon pro Karla Ledvihu, čestné uznání Janě Hajdové. Malé divadlo obhájilo prvenství v této soutěži a bylo navrženo s dalšími třemi soubory do užšího výběru do národní přehlídky „Ostrava 79“.

Tento úspěch Malého divadla byl také příčinou, že byla tomuto souboru udělena Cena města Kolína za r. 1978, která se uděluje za tvůrčí činnost v oblasti výroby, služeb, školství, zdravotnictví a kultury. Každá inscenace Malého divadla je vítána malými diváky, a divadélko na Vinařického náměstí je vždycky velmi navštíveno. Proto byla Cena města Kolína uznáním této desítileté práce pro děti.

Kolín je po divadelní stránce páté venkovské město, kde působí profesionální divadlo. Hraje se pro městské i venkovské diváky a také značný počet diváků na zájezdech. Dnes má divadlo přes sto zaměstnanců. Herecký kolektiv je dostatečně početný, takže stačí i na nejnáročnější hry. Mezi jeho členy byli během let někteří, kteří dosáhli velkých úspěchů na jevištích i ve filmu. V minulosti tu hrávala Darja Hajská, Jiří Koldovský, Jožka Wan-

nerová , Radoslav Brzobohatý, řediteloval tu ředitel Třešňák, jeho žena Želenská, dnešní herci pražských scén Drahekoupilová, Vrchota, režíroval tu Pavel Rimský, Miloš Nedbal, scénu tvořili výtvarníci Skřípak, Kadrnožka a řada jiných.

V letošním roce dovršuje profesionální divadlo v Kolíně už třicátou sezonu. Je to nejen přes tři sta premiér, ale i téměř tři miliony diváků zde a na zájezdech. Za rok ujedou členové divadla za divákem přes šest tisíc kilometrů a každý měsíc hrají šestkrát i vícekrát mimo mateřskou scénu. Především absolvují výměnná představení se sesterskými scénami v Kladně, Mladé Boleslavi a Příbrami a kromě toho zajíždějí do Benešova, Kutné Hory, Čáslavi, Mělníka, Nymburka, Poděbrad, Slaného, Vlašimi, Peček aj. Děčín je nejvzdálenějším místem jejich zájezdového hostování. Také letos uváděl kolínský soubor několik představení ve Vlašském dvoře v Kutné Hoře, kde hrál Kadlecovu hru Lásky pana Dačického.

Podobné zájezdy koná i amatérský soubor Malého divadla v Kolíně. Tento pětadvacetičlenný soubor vede inž. Jiří Schejbal. Letos byli na zájezdu v Sadské s pohádkou Z pekla štěstí, v Říčanech s pohádkou Byl jednou jeden drak. V září se účastnili přehlídky divadelních her pro mládež v Žebráku u Berouna, dále podobné přehlídky v Kralupech n.Vltavou.

Dvakrát týdně se pravidelně scházejí na zkouškách a často účinkují svými kulturními pásmy na schůzích občanských výborů v Kolíně i v okolí. Režii Malého divadla vede Dana Serbusová, metodička Okresního kulturního střediska, která v souboru vyrostla a a je stále jeho duší. Sama vytvořila na jevišti řadu postav a její výkony už byly několikrát v soutěžích oceněny.

Krajské oblastní divadlo v r. 1978 uskutečnilo 213 představení, tj. o 3 více než bylo naplánováno. Bylo uvedeno třináct titulů. Na mateřské scéně v Kolíně sehrál soubor 123 představení, z toho 44 pro děti a mládež. Na zájezdech ve městech pěti krajů sehrál 92 představení, z toho 19 pro děti a mládež.

Divákům bylo nabídnuto 108 733 míst, tj. 510 na každé představení. Do hlediště přišlo 84 309 diváků, takže obsadili 77,5% nabídnutých míst. Je to v průměru 395 diváků na jedno představení. Největší počet repriz měl Klicperův Zlý jelen - 29, při průměrné návštěvě 81%.

Největší návštěvnost při 26 reprizách dosáhla pohádka Klokani příběh - 86%, po ní následovala detektivní hra Vražda na faře - 27 repriz - 81% a Dvojitý tep srdce - 26 repriz - 80%.

Každý z 84 tisíc diváků zaplatil průměrně necelých 8 korun, z toho dospělý divák asi 10 korun.

Tato statistika skrývá však některé méně dobré zjevy. Návštěvnost kolínských diváků je v procentech menší, než by se slušelo na 30 tisícové město. Divadlo plní více lidé z okolí, kteří jsou sváženi na představení autobusy. Statistiku zkresluje i to, že zahrnuje prázdninová představení v Kutné Hoře, která jsou velmi oblíbená a četně navštěvována.

Při divadle byla založena i tělovýchovná jednota, která během roku pořádala turistický zájezd na Slovensko, houbařský výlet, fotbalové utkání s číšnickou jedenáctkou, lyžařský výlet do Rokytnice, přechod Krkonoš a pro děti uspořádala soutěž v atletických disciplínách.

K I N O

k oslavě letošního třicátého výročí Vítězného února připojila se kolínská kina únorovou přehlídkou českých filmů. Prvním bylo špionážní drama ze čtyřicátých let Tichý Američan v Praze. Barevný český film Kronika žhavého léta byl zfilmovanou verzí Rezáčova románu „Bitva“, který líčí dramatické dny v pohraničí od r. 1947 do února 1948.

Dalším špionážním filmem s názvem Člověk není sám, bylo zachycení společenských vztahů v současnosti. Starší film Polícejní hodina bylo zpracování románu Gézy Včeličky. Olbrachtův román Anna proletářka byl podkladem dalšího filmu. Posledním představením byl barevný film Vítězný lid, který je ^{hraným} dokumentem únorových událostí. Ve zkratce zachycuje film třináct rozhodujících dnů zápasu společenských sil.

Tato přehlídka filmů trvala týden. Její vyznění nemělo bohužel ten výsledek, který by zasloužila, protože většina těchto filmů byla už v Kolíně předváděna, některé dokonce dvakrát, což se muselo odrazit na návštěvě.

Letní Filmový festival pracujících se konal v červnu v Kolíně letos už po deváté. Kolín je jedno z měst, kde tento festival je pořádán. Letos to bylo k oslavě 80. výročí vzniku československé kinematografie a zároveň 30. výročí uspořádání prvního Festivalu pracujících. Na předcházejících osmi festivalech v Kolíně se uskutečnilo 75 představení, které shlédlo 89 930 návštěvníků.

Letošní 9. ročník Filmového festivalu v Kolíně měl několik zvláštností, jednou z nich bylo přivítání stotisícího festivalového návštěvníka, který byl slavnostně přivítán. Patronáty nad jednotlivými filmy měly opět kolínské závody. Spolupracovalo jich celkem 16. Festival proběhl ve dnech 20. - 27. června a protože se zimní stadion, kde se každoročně festival konal, zastřešuje, byly filmy letos promítány v kinu Jas na Zálabí každý den dvakrát. Podle zájmu diváků byly některé filmy promítány souběžně v kinu Oko. Dětské filmy byly promítány dopoledne.

Jako první film byla uvedena česká detektivní komedie Adéla ještě nevečeřela, která parodovala kdysi slávné detektivky. Patronací představení byly pověřeny závody Tesla a ČSAD. Druhým snímkem byl anglický barevný film Růžový panther znovu zasahuje. Je to vlastně pokračování úspěšného děje o „geniálním policejním nešikovi“. Patronát měl závod Potraviný a Státní spořitelna.

Pod patronací Okresního podniku služeb a n.p. Synthesia byl promítnut film Blesky nad Mexikem, který očima malého chlapce líčí historii mexické selské války.

Čtvrtým filmem byl francouzský snámek s populárním Belmondem pod názvem Nenapravitelný. Patronaci měly závody n.p. Kablo a Obch. tiskárny Kolín. Pokračováním byl maďarský film v české verzi Černé dýmky, natočený podle románu populárního spisovatele Mora Jokaie. Patronaci měl závod Soja a Státní statek Kolín.

Pod patronátem závodu Kara ve Starém Kolíně a Strojbalu v Kolíně byla dále uvedena italská veselohra Charleston o dvou soupe-

řících bandách podvodníků. Předposledním filmem byl sovětský, barevný širokoúhlý film *Karpaty, Karpaty*. Je to třetí díl filmové epopeje věnovaný legendárnímu veliteli partyzánského vojska ve Velké vlastenecké válce Kovpakovi. Na tomto představení byla v kolínském kinu Jas přivítána delegace sovětských filmových tvůrců. Do Kolína přijel režisér filmu národní umělec SSSR Timotej Levčuk a jeden z hlavních představitelů Jurij Dimitrievič Sarancev. S. Levčuk za druhé světové války také osvobozoval naši vlast. Patronaci na tomto filmem měly závody n.p. Tatra a SD Jednota Kolín.

Posledním filmem festivalu byl opět český snímek, barevná hudební komedie s názvem *Jen ho nechte, ať se bojí*.

Všech těchto filmů se účastnilo přes 17 tisíc diváků a to je víc než v letech minulých, kdy se představení konala v areálu zimního stadionu. Při souběžných představeních se filmy musely přenášet z kina Jas na Zálabí do kina Oko ve městě. U dospělých měl největší úspěch český film *Jen ho nechte, ať se bojí*. Na druhém místě se umístil dobrodružný francouzský film *Nenapravitelný* a na třetím místě sovětský film *Karpaty, Karpaty*. Mezi dětskými filmy měl největší úspěch film *Osada Mavranů*, kde byl hlavním představitelem Bohumil Vávra člen kolínského divadelního souboru.

Letošní Filmový festival pracujících měl nečekaný úspěch a proto také kolektiv pracovníků kolínských kin, který se zasloužil o tento úspěch, právem získal stříbrný odznak brigády socialistické práce.

H U D B A

Jako každoročně, měl i letos kolínský hudební život bohatou náplň. Vedle velkého symfonického orchestru, Kolínské filharmonie a komorního orchestru Collegia musica Coliniensis, má město dvě dechové hudby, známou Kmochovu kapelu a Hudbu spojů. Kromě toho je tu žákovský dechový soubor Lidové školy umění, několik tanečních orchestrů, Učitelský pěvecký soubor, což všecko tvoří dostatečný hudební život, v němž každý nalezne svůj druh hudebního prožitku.

Kruh přátel hudby v Kolíně /KPH/ už po řadu sezon pořádá cykly koncertů vážné hudby. Také letos ohlásil Klub pravidelný pořad koncertních večerů.

Jako první se konal 10. ledna klavírní recital Borise Kráňhala, který v divadle předvedl skladby Beethovenovy, Janáčkovy a Ravelovy. Mladý umělec se ukázal jako velmi vynikající žák prof. Maxiána. Posluchače uchvátil hlavně provedením obtížné Ravelovy skladby Kašpar noci, kterou zahrál s bravurností, která uchvátila posluchače.

28. února účinkoval v Kolíně v tomto cyklu Východočeský státní komorní orchestr z Pardubic. Skladbami ^{P.I.} Čajkovského, Ant. Dvořáka a Franze Schuberta se tento orchestr představil jako neobyčejně vyspělé hudební těleso, které je také častým hostem Čs. televise a rozhlasu. Dirigentem byl Libor Hlaváček a solistkou Anna Reinišová.

Třetím koncertem byl Večer árií a písní, na němž účinkovali solisté Národního divadla v Praze ANNA Bortlová a národ. umělec Eduard Haken. U klavíru byl dirigent Nár. divadla Rudolf Zeman. Na programu byly skladby Dvořákovy | Čajkovského, Glinky, Nováka a Martinů. Z árií byli uvedeni Verdi, Puccini, Smetana, Dvořák, Mascagni a Halévy. Večer měl vynikající průběh zvláště milým proslovem nár. umělce Ed. Hakena, který vyjádřil svůj blízký vztah ke Kolínu.

22. března měl Kolín hudební svátek, protože na scéně kolínského divadla uvedla opera Národního divadla Rossiniho operu Lazebník Sevillský. Účinkovali nejlepší umělci jako zasloužilý umělec Václav Zítek v roli Figara, Rudolf Jedlička v roli Fiorella, Miroslav Švejda jako Almoviva, Božena Effenbergerová v roli Rosiny a jiní. Divadlo bylo vyprodáno, takže před večerním představením se konalo ještě jedno, odpoledne.

Mimořádný koncert mimo předplacení pořádala 18. dubna Kolínská filharmonie. Koncert se konal v Kulturním domě pracujících pod taktovkou dirigenta Ivana Fišera. Solisty byli klarinetisté Zdeněk Bělina a Jiří Štela, oba žáci kolínských Lidové školy umění. Koncert byl hojně navštíven a byly uvedeny skladby Mozartovy, Kramářovy a Voříškovy.

Brzy nato, 23. dubna byl další večer Kruhu přátel, na němž účinkovalo pražské dechové trio, Ludmila Ježová na hoboj, zasloužilý umělec Milan Etlík na klarinet a Miloslav Masier na fagot. Všichni profesori AMU v Praze. Zároveň s koncertem byla hudební beseda s hudeb. skladatelem Zdeňkem Šestákem.

Podzimní program Kruhu přátel hudby byl zahájen komorním koncertem českých a slovenských umělců. Večer se konal k 50. výročí úmrtí Leoše Janáčka a k 70. narozeninám národního umělce Eugena Suchoně. Solistkou na klavír byla docentka AMU, Dagmar Baloghová a Košické kvarteto Ján Opšitoš / housle / Milan Jirout / housle /, Josef Kyška / viola / a Juraj Jánošík / violoncello /. Na programu byly skladby Suchoně, Beethovenovy, Lisztovy, Janáčkovy a Franckovy.

Velkou hudební událostí bylo provedení Mozartovy opery Don Giovanniho hostující operou Národního divadla v Praze. Jednalo se o komorní provedení bez kostýmů, klavíru a sborů. Představení se konalo dvakrát v Krajském divadle v Kolíně

30. října. Donnu Elvíru zpívala Marcela Machotková, zasloužilá umělkyně, dona Giovanniho Rudolf Jedlička, Leporella zasloužilý umělec Karel Berman, Masetta Karel Hanuš, dona O Ottavia Ivo Židek, nár. umělec, Zelinu ^{Helena} Tattermuschová. Hra byla provedena bez kostýmů za klavírního doprovodu, ale tím více vynikly hlasy pěvců, takže milovníci hudby a zpěvu si přišli na své.

Kolínská filharmonie pod taktovkou Ivana Fišera uvedla v Kult. domě prac. 4. prosince mimořádný koncert se solisty na flétnu prof. Václavem Žilkou a jeho žákem a členem kolínské filharmonie Jiřím Skuhrou. Byl hrán Haydnův flétnový koncert. Protože koncert spadal do 150. výročí smrti Franze Schuberta, byly provedeny dvě jeho skladby. Symfonie B dur /pátá/ a slavná osmá zvaná Nedokončená^{h-mol.}. Všechny skladby nesly znamení pečlivé přípravy a ukázaly Kolínskou filharmonii v nejlepším světle.

Kolínská filharmonie je jedním z nejstarších symfonických orchestrů v Československu. V letošním roce už měla 73. koncertní sezonu. Příprava koncertu ve spolupráci s Kruhem přátel hudby se stala už tradicí, neboť v každém cyklu měla Filharmonie aspoň jeden koncert s význačným solistou a posluchači měli tak možnost poslouchat nástrojový nebo pěvecký koncert s doprovodem orchestru. Tento způsob práce byl později rozšířen i na koncerty mimořádné, kterými se hudební život v Kolíně stále obohacuje. Tak se v posledních letech objevili houslisté Shizuka Ischikawa, Bohuslav Matoušek, Jiří Tomášek, klavírista Ivan Klánský, cornisté Zdeněk a Bedřich Tylšarové, violoncellista Jaroslav Chevaneč, zpěváci zasloužilá umělkyně Stanislava Součková, nár. umělec Eduard Haken, Antonín Švora, Jaroslav Souček, ale i pěvecký sbor Pražský Hlahol, Pražští učitelé aj. Mimoto dala Kolínská filharmonie příležitost k solovému vystoupení začínajícím mladým umělcům: B. Brázdovi, L. Čejkové, T. Čichalovi, J. Doksovskému a i kolínským studentům Bělinovi a Štelovi.

Osvědčenou formou hudební výchovy jsou koncerty pro mládež, k nimž se Filharmonie vrací. První takový koncert byl letos v dubnu a bylo na něm zřejmé, že mládež má o hudbu zájem. Bohužel nabyl tento koncert dostatečně propagován a mnozí mladí o něm nevěděli. Tyto koncerty pro mládež by neměly být jednorázovou akcí, ale bohužel vedení Lidové školy umění nemá pro tuto akci dost pochopení.

Významnou událostí v životě hudebního Kolína je každoroční festival dechové hudby, dnes už populární "Knochův Kolín". Kolín je s tímto jménem spjat už po desetiletí a Knochova hudba už se stala pojmem. Letos to byl už XVI. ročník této slavnosti, kdy se Kolín mění na tři dny v město plné hudby.

Letošní Knochův Kolín se stal součástí Mírové slavnosti a oslav Mezinárodního družstevního dne. Letos také byl tento festival pořádán na kolínském náměstí, protože Zimní stadion je v přítomné době v adaptaci.

V pátek 16. června se sjížděly do Kolína dechovky z Československa i orchestry ze zahraničí. Hned ráno přijeli hudebníci z polského Tarnowa, za nimi brzy hudba z Kamenze z NDR. Okamžitě po příjezdu na náměstí vybalili nástroje a zahráli Kolíňákům.

Opoledne se konalo v Družstevním domě slavnostní zasedání Spotřebního družstva Jednota, při němž při příležitosti Mezinárodního družstevního dne byly odměněny některé kolektivy. Potom ve velkém sále Kulturního domu se delegace setkaly s představiteli politického a kulturního života v Kolíně a tam si také některé orchestry společně zahrály.

Program pokračoval potom v sobotu. Ráno za doprovodu Knochovy hudby vyšli kolínští turisté na tradiční „Knochovu padesátku“. Nejprve pochodovali k památníku odboje, kde delegace pionýrů položila květy a pak se vydali na tři trasy pochodu podle věkových kategorií, k čemuž jim hrála hudba až na okraj města.

82

Odpolední program byl věnován přehlídce hudebních sborů. Každoročně je pořádán slavnostní průvod městem na náměstí. Letos sloužilo této přehlídce krásné počasí a proto na náměstí očekávaly průvod veliké davy lidí. Náměstí bylo už před tím slavnostně vyzdobeno bílo-modrými prapory, barvami města, na severní straně náměstí byla tribuna pro čestné hosty, představitelé politického a kulturního života ve městě v čele s tajemníkem ÚV KSČ Janem Fojtíkem.

Příchod jednotlivých hudeb byl oznamován městským rozhlasem a každá kapela byla vítána potleskem obecnostva, které hustě lemovalo chodníky. Pochedoval orchestr Spolany z Neratovic, hudba ZVÚ z Hradce Králové, orchestr Svit z Gottwaldova, dechová hudba Zlatníky, orchestr SZK z Bystřice, hudba z Bojanovic, Veselanka z Veselí n. Moravě, dechová hudba z Karanže z NDR, polská hudba z Tarnowa, orchestr Žadoviáci z Žadovic a samozřejmě i kolínská hudební tělesa, početná hudba Spojů, mládežnický orchestr Lid. školy umění v Kolíně a bouřlivě uvítaná populární Kmochova hudba, která uzavírala průvod.

Po znělce festivalu Kmochova Kolína, pronesl zahajovací projev s. Jan Fojtík, který vyzdvihl dopad kulturně politické akce na náš společenský život a ukázal na celkové úspěchy v naší socialistické společnosti. Manifestace na náměstí byla zakončena společným Kmochovým pochodem "Kolíne, Kolíne", který za zpěvu diváků byl zahrán všemi hudebníky, takže náměstí se otřásalo hudbou a zpěvem.

Neděle, 18. června byla vyvrcholením Mírového dne a hudebního festivalu. V letošním 16. ročníku festivalu došlo ke změně - hlavní dějiště programů se přesunulo ze zimního stadionu na kolínské náměstí a plně byla zároveň využita nová letní scéna v parku Julia Fučíka a Kmochův ostrov. Byly s tím sice organizační potíže, ale festival tím získal ráz velké lidové manifestace. Po stránce akustické to bylo ovšem horší. Tribuny zimního stadionu lépe zachytí zvuk a hudební požitek, zvláště pěveckých sborů, je větší.

Do programu bylo letos vsunuto několik skladeb nových, od mladších skladatelů a některé klasické skladby Smetany a Dvořáka.

Na odpoledním monstrekoncertu přivítali diváci ministra zahraničního obchodu Andreje Barčáka, velvyslance Polské lidové republiky soudruha Mitregu, vedcího delegace Kraj.výb. KSČ, s. Biška a družební delegaci z Rimavské Soboty.

Závěrečné odpoledně zahájil svým projevem ved.tajem. OV KSČ s. Šindelář, který vyzdvihl hlavně význam hudby v dorozumění mezi národy. Po jeho projevu následoval rozsáhlý koncert, v němž se u dirigentského pultu vystřídali významní českoslovenští skladatelé a dirigenti v čele s Karlem Vackem a Jindřichem Pravečkem. Kromě hudebníků sklidilo úspěch i čtyři sta malých zpěváčků - žáků ZDŠ Kolínska.

Na letní scéně Fučíkova parku se konala ukresní mírová slavnost, kterou v sobotu dopoledne natáčel také rozhlas a televise.

V sobotu večer byl v rámci kolínského festivalu konán v Krajském divadle koncert, kde si společně zahrály vybrané československé orchestry. Tam příjemně překvapil orchestr z Gottwaldova a vůbec moravské dechové hudby, které mají neobyčejně veselý projev ve skladbě i provedení.

Kolínský festival dechových hudeb není soutěží, a vyskytuje se tu v mnoha podobách, od menších komorních souborů až po velká tělesa téměř symfonického charakteru, která jsou schopna zvládnout nejnáročnější skladby. V tom setkání a vzájemném poznání souborů, dirigentů a skladatelů je významná hodnota našeho Kmochova Kolína.

Dnes už má tento festival svoji tradici. Kronikář musí bohužel konstatovat, že návštěva letošního festivalu nebyla taková jako v minulých letech, ačkoliv počasí bylo pěkné. Mnozí z Kolína dali přednost chatě nebo výletům.

Letošní organizace festivalu si vyžádala velké změny. Náměstí Obránců míru bylo změněno v hlediště s více než 3000 sedadly a bylo instalováno rozsáhlé podium pro 500 účinkujících. V dobách programu byla provedena uzávěra náměstí včetně přilehlých částí ulic. Byl proveden odklon dopravy, zrušeny zastávky na náměstí a vytvořeny náhradní. Musela být vyhledána parkoviště aut na okraji města.

Kmochova hudba je stále reprezentantkou dechové hudby Kolína. Když v r. 1912 umíral František Kmocho, netušil, že jeho hudba jej přetrvá a ponese jeho jméno dál. Letos měla tato hudba řadu úspěšných podniků.

25

Kvalitu této hudby měli letos poznat i obyvatelé francouzského města Chambéry, které pozvalo kolínskou hudbu na hudební festival. Byla to oplátka za návštěvu hudby ze Chambéry v Kolíně při Kmochově festivalu r. 1976. Pod vedením Josefa Materny a dirigenta Miroslava Císaře se vydalo 56 členů kolínské kapely ve dvou autokarech na dlouhou cestu do Francie. Byl to velmi úspěšný zájezd, který se uskutečnil podruhé po 41 letech, kdy poprvé pod taktovkou legendárního a zapomenutého kapelníka Vlasáka, sklízeli Kmocháci vavříny ve Francii v Cannes, kde získali prvenství. Zájezdu se účastnila i pětičlenná delegace představitelů politického a veřejného života okresu a města. V Ženevě byla hudba očekávána ředitelem konservatoře v Chambéry a dirigentem místní hudby Sergejem Herlinem. S výpravou se při odjezdu z Kolína rozloučil předseda MNV s. Josef Jirsík.

V Chambéry se právě konaly slavnosti savoyského veletrhu. Od 6. září po pět dní koncertovali Kolínští při lidových shromážděních, průvodech a veselicích. Kromě toho se podívali i do Paříže, vystoupili na Eifellovku a s mnoha vavříny se vrátili domů.

Dalším zdařilým podnikem této hudby, která je nositelem vyznamenání „Za vynikající práci“, byl listopadový koncert v Krajském divadle v Kolíně. Hudba hrála toho večera v nových krojích. Koncert měl slavnostní ráz, účastníky byli i zástupci města, přijeli si poslechnout i Karel Vacek, Jindřich Praveček a Jan Chromec, známí skladatelé a dirigenti.

Dirigentem večera byl Miroslav Císař a ing Jaroslav Otta, jenž je i nadějným mladým dirigentem. Letos už vyhrává tato kapela 105 roků a proto Karel Vacek poznamenal při dirigování „Andulky šafářovy“, že se těší na příští rok, až budou Kmocháci hrát „ostošest“.

V májových dnech hrála Kmochova hudba z Kolína se svými solisty v Praze. Nejprve ve slavnostním průvodu a odpoledne na otevřené scéně na Staroměstském náměstí v Praze.

Když 30. května-3. června, ^{když} navštívila sovětská stranická a státní delegace v čele se s. Leonidem Brežněvem Prahu, byla Kmochova hudba vybrána, aby hrála na hradním nádvoří.

Druhé velké těleso dechové hudby je Ústřední hudba Federálního ministerstva spojů, která má sídlo v Kolíně. 10. ledna konala tato hudba výroční členskou schůzi v Družstevním domě. Patří dnes k několika málo špičkovým orchestrům v republice. Jeho zřizovatelem byl původně Krajský veřejný požární útvar a pod titulem Dechový orchestr kolínských požárníků reprezentoval náš stát v řadě zemí Evropy. Pod vedením dirigenta Jana Chromce dosáhl orchestr vynikající umělecké úrovně. Po přechodu hudby ke Spojům stal se vedoucím a dirigentem Vladimír Zeman, který je špičkovým dirigentem.

Letošní činnost tohoto hudebního tělesa byla velká. Koncertovali v rámci oslav 30. výročí Února, májových oslav, 16. Kmochova Kolína, Fadrhonsovy Dobrovice, účinkovali při zasedání ministrů spojů RVHP, na světové výstavě PRAGA78 v družebním městě Kamenzi v NDR, ve studiích Čes. rozhlasu a

a velký zájezd do NSR a do Belgie. Do Belgie se v září vypravil 75 členný orchestr na „Evropské setkání orchestrů“ v městě Waregen v Belgii. Při příležitosti oslav 35. výročí založení tamního orchestru „Singende Sterne“. Účinkovalo tam 10 velkých dechových hudeb z celé Evropy a Kolínští byli jedinými zástupci socialistických států. Vedoucím zájezdu byl Pavel Fousek. Tato hudba už po třinácté účinkovala na tradičních mírových slavnostech v Kamenzi v NDR.

Při zájezdu do Belgie byl celý orchestr pozván na radnici města Waregen. Zájezd byl uskutečněn dvěma autokary. Úspěch opět potvrdil, že československá dechovka je v cizině stále oblíbená.

Dobrou pověst kolínských dechových kapel rozmnožuje i dechovka kolínské mládeže, která letos už hraje 15. sezonu.

Hudební život v Kolíně obohacuje Učitelství pěvecký sbor, jehož dirigenti jsou Ant. Vosecký a Vlast. Mašek. Za dobu své existence uspořádal na 200 vlastních koncertů pro dospělé posluchače a výchovných koncertů pro mládež. Kromě toho se účastní i pěveckých festivalů celostátního charakteru. Vlastním jádrem jejich práce je udržování písňového odkazu minulosti ožíváním a rozšiřováním našich lidových písní. V minulém roce byl sbor obdařen Cenou města Kolína.

V Kulturním domě pořádala Čs. televise v říjnu soutěž v písničkovém pořadu, v němž 10 rozhlasových studií zastupovalo 12 interpretů. Odehrávalo se to před zraky diváků, kteří viděli naše populární zpěváky, ale také mohli hodnotit práci kameramanů a moderní techniku při natáčení.

Okresní

K N I H O V N A

Regionální

M U S E U M

Okresní knihovna v Kolíně měla svoji činnost letos podstatně ovlivněnou prováděním gener. opravy elektrického osvětlení a následného malování. Gener. oprava se prováděla od dubna do října. Během té doby byla jednotlivá oddělení postupně uzavírána na nezbytně dlouhou dobu. To se projevilo poklesem počtu výpůjček proti plánu cca 17 tisíc. Počet výpůjček je za tento rok 157,902. Počet čtenářů byl 4820 zůstal podle plánu.

Večery v knihovně, oblíbené přednášky a hudební produkce, které pořádá už přes čtvrt století „Kroužek přátel českého jazyka a hudby“ při okresní knihovně, pokračovaly letos opět stejnou formou. Mají už svou tradici a některé z těchto večerů musely být opakovány, protože prostory sálku knihovny nepostačily uspokojit zájem návštěvníků. Jejich počet byl ovšem prováděnou adaptací také letos snížen.

Prvním večerem byla přednáška dra. Patočky o jeho cestě na sever pod názvem Krajem půlnočního slunce. Bylo to vyprávění o Finsku, Švédsku a Norsku. Zájem byl veliký a sál musel být uzavřen, takže 7. února byla přednáška opakována pro ty, na které se nedostalo.

Hudební komorní soubor, který je součástí knihovny, pořádal 21. února v knihovně koncert. Toto Collegium musicum Colinense patří dnes k vyspělým komorním orchestrům a jeho večery patří v Kolíně k nejlepším hudebním projevům. Tento koncert byl věnován 30. výročí Února. Solisty byli: prof. O. Pluhař, housle, Jiří Skuhra, flétna a Jar. Pitelka, zobcová flétna. Na programu byl Janáček, Schmelzer, Bach, ^{du} Eggar a Ladisl. Josef.

Okresního

Dalším večerem byla přednáška ředitele městského archívu pod názvem Kolín očima čtyř generací. Večer se konal 14. března za vůbec největší návštěvnosti. /88 lidí/ Bylo zřejmé, že Kolíňáci mají zájem o své město a jeho minulost.

4. dubna to byl opět dr. Patočka , který pro aktiv knihovníků z okresu přednášel o své cestě „Napříč Rumunskem“. Přednáška byla doprovázena řadou světelných obrazů.

Protože na letošní rok připadlo 600. výročí smrti Karla IV., vzpomněl Kolín na tohoto vynikajícího panovníka našeho státu přednáškou řed. archívu Zdeňka Bisingerera: Kolín v době Karla IV. Večer pořádaný 28. listopadu byl opět velmi čteně navštíven.

Jako 390. večer knihovny konala se 19. prosince přednáška Fr. Srpa o Anglii v r. 1977. Téměř 60 návštěvníků je na tento skromný sál až dost.

Do hlavní politické akce roku, 30. výročí Února, se knihovna zapojila slavnostním koncertem , výstavkami knih, výběrovými regály a zpracováním bibliografie nazvané Únor 1948 v regionálním tisku Kolína, a jeho okresu, která se stala součástí celostátně připravované publikace.

V rámci kolektivních kulturních akcí a výchovných programů uskutečnila knihovna 8 akcí pro dospělé, 11 pro mládež a 76 informačně-náborových akcí na školách. Tyto akce měly 2758 návštěvníků.

Pro mládež byly prováděny hlavně lekce informativní výchovy. Dále byla knihovna zapojena do soutěže, „Kde zítra znamená včera“

Tato činnost byla nejen informativně-politická a knihovnická, ale také organizací okresního kola v soutěžní porotě.

Pro uspišení generální opravy v knihovně si zaměstnanci prováděli stěhování nábytku, úklid po zadnicích a malířích a údržbu knižního fondu.

Za největší úspěch lze pokládat skutečnost, že při generální opravě elektrického vedení v celé budově knihovny se podařilo pracovníkům realizovat tuto akci bez úplného uzavření knihovny, s poměrně malým poklesem výpůjček a při zachování čtenářského okruhu bez poklesu.

V současné době se chystá vybudování samostatného oddělení politické literatury a oddělení pro dospívající mládež. Koncem roku byly knihovně uvolněny Průmstavem prostory ve II. patře knihovny, kam mají být tato nová oddělení umístěna.

Potěšitelné bylo, že během pětiměsíční adaptace knihovny, byla mezi čtenáři čilá poptávka o pokročilosti prací, protože čtenáři uzavření některého oddělení pociťovali a je zřejmé, že knihovna plní ve městě nenápadný, ale stále důležitý úkol osvěty. Proto je třeba, aby se jí veřejní činitelé vycházeli vstříc.

Výstavní síň kolínského Regionálního muzea je každoročně místem, kde se koná řada výstav. Také letos už v lednu byla v muzeu otevřena zajímavá a poučná výstava o boji dělnické třídy na Kolínsku. Na 75 exponátech jsou zaznamenány události, které se na Kolínsku staly v boji o práva pracujících za posledních sto let. Vernisáže se účastnili zástupci strany a města. Na výstavě bylo také zachyceno období okupace, letáky, plakáty a časopisy, které byly často vydávány s nasazením života. Hlavní projev měl organizátor výstavy řed. okresního archívu Zd. Bisinger. Výstava potrvála do 19. února.

5. dubna byla v muzeu otevřena výstava , na které Václav Černý vystavoval keramiku, Stanislav Kovář obrazy a textil, Jaroslava Kučerová goblény. Slavnostní otevření uváděl Miroslav Vízdal.

V srpnu vystavoval v muzeu kolínský malíř Jan Havránek. Jeho obrazy zachycují především českou krajinu, ale nejen Polabí, ^{na Vysočině} ale i Vysočinu, Beskydy, Krkonoše. Jeho ukázněné umění, které se divákovi nepodbízí lacinou líbivostí, je už dnes u nás známé a patří mezi nejlepší tvůrčí vyjadřování, které Kolín v posledních letech má. Jeho vernisáž byla velmi četně navštěvována a jeho osobě byly věnovány i články v denním tisku..

Členové kolínské výtvarné skupiny „K“ Josef Švarc a Ivan Machek, vystavovali svá díla také letos v srpnu v sále kladenské spořitelny.

Vzpomínková výstava na dva české vynikající panovníky, Přemysla Otakara II. a Karla IV. byla uspořádána koncem srpna do 17.září

ve výstavní síni musea. Pořadatelé výstavy - Městský nár. výbor, Regionální muzeum a Okresní archiv-se soustředili hlavně na hospodářský vývoj města ve 13.^a a 14. stol. a dokumentovali jej písemnými a hmotnými památkami. Výstava měla nejen velmi dobrou úroveň, ale byla i velmi hojně navštívena a pražskou televizí byla filmována, jako živá učebnice o středověkém městě. Výstava byla přitažlivá nejen pro dospělé, ale i pro školní mládež. Důležité bylo, že většina exponátů pocházela z místních sbírek musea a archívu. Kromě toho tam byl vystaven model vnitřní části středověkého Kolína, který už před léty vytvořili kolínští učitelé Frant. Zloch a Josef. Zákora. Vystavené staré listiny tam byly s českým překladem. Tuto významnou kulturní událost v Kolíně zahájil předseda MNV s. Josef Jirsík a odborný výklad řed. archívu Zd. Bisinger. Při vernisáži byla reprodukována i hudba z doby Karla IV. a verše tohoto období, které recitovaly členky Malého divadla.

V září byla otevřena v museu ^{výstava} akad. malíře Jindř. Veselky. Byly to obrazy z jižních Čech, které jsou umělcovým rodným krajem. Výstavu zahájil dr. Ivan Bednář a trvala do 8. října.

Ještě v říjnu byla otevřena v museu výstava pracovníků musea v Lukově v Siedlickém vojvodství v Polsku, s nímž má Středočeský kraj družbu. Bylo tam vystaveno lidové umění, Muzikanti, Děda s lopatou, soubor postav Svatba, Lidé jdoucí na trh a mnoho dalších postaviček, které zobrazují venkovský život a zaujetí tvůrců pro jeho vytváření. Byla to velmi milá výstavka, která také velmi zaujala návštěvníky. Zahájil ji tajem. OV KSČ Josef Zeman, divákům ji přiblížil ved. odboru kultury SKNV Josef Misík.

V listopadu otevřel v muzeu ředitel kolínské Synthesie výstavu, která dokumentovala třicet let cesty tohoto závodu a jeho spolupráci s chemickým kombinátem Chimik Voskresensk. Slavnostní vernisáži byli přítomni zástupci veřejného a kulturního života v Kolíně. Panely na výstavě znázorňovaly vývoj závodu od počátku a výstava byla doplněna vzornými kronikami některých brigád socialistické práce v závodě.

V květnu pořádalo muzeum výstavu "Rimavská Sobota v barevné fotografii". Za přítomnosti delegace tohoto družebního města se návštěvníci seznámili prostřednictvím barevných snímků s rozvojem města, jeho obyvateli a význačnými osobnostmi.

V prosinci vystavovali v muzeu kolínští výtvarníci Miroslav Stejskal, Ivan Machek, Josef Švarc a Jaromír Němeček. Tito výtvarníci mají realistický pohled na okolí a jejich díla hovoří o vztahu autorů k městu, Polabí a o dojmech z cest po vlasti i v cizině. Výtvarník M. Stejskal pracuje v n.p. Tatra, ostatní tři jsou z Obchodních tiskáren.

Muzeum v Kolíně poskytuje mladým umělcům dostatek prostorů k uměleckému vyjádření a je skutečně jeho zásluhou, že Kolíňané mohou téměř každý měsíc shlédnout výstavu některého kolínského výtvarníka. V budovách kolínského musea jsou kromě toho otevřeny stálé expozice" archeologická, expozice věnovaná Františku Kmochovi, bitvě u Kolína a slavnému mimovi Jeanu Babtistovi Deburauovi, kolínskému rodáku. Vedle správy a údržby rozsáhlých sbírek, má muzeum svou záslužnou činnost v soustřeďování památníků lidové architektury ve skanzenu Muzea české vesnice v Kouřimi. Letošní sezona stavebních prací skončila 30. září. Stavebně byl dokončen

celoroubený statek čp.1 z Týřovic /okr Rakovník/, kde je už připraveno šest místností pro instalaci stálé expozice věnované dějinám chmelařství, revolučních tradic lidu z býv. panství Křivoklát a současnému obrazu Rakovnícka. Bylo započato se stavbou polygonální stodoly z obce Želejov /okr. Jičín/ a přivezena stará středočeská rychta ze Strašic /okr. Rokycany/. Byl rozebrán a převezen obytný dům ze Štramberka /okr. Nový Jičín/. Dále byl zahájen transfer tří objektů lidové architektury z Podkrkonoší.

Regionální muzeum dále vydává vlastní periodikum „Práce Musea české vesnice, jehož čtvrté číslo vydané v tomto roce přináší několik článků ze starších i novějších dějin Kolínska a také výsledky dotazníkové akce mezi kronikáři na okrese k výročí osvobození naší vlasti v květnu r. 1945.

O S L A V Y
A
N Á V Š T Ě V Y

Letošní jubilejní 30. výročí Vítězného února bylo oslaveno slavnostním shromážděním ve středu 22. února v městském divadle a manifestačním setkáním Lidových milicí.

22. února konala se na kolínském náměstí manifestace pracujících a občanů, které se účastnily tisíce lidí. Městská hudba Fr. Kmocha a a Hudba federálního ministerstva spojů vedly velký průvod, v jehož čele šli představitelé stranických a státních orgánů města a okresu a příslušníci ozbrojených složek armády, SNB a Lidových milicí. Ve 14.20 zazněly sirény závodů, aby symbolicky připomněly události před třiceti lety.

Před 15. hod. se ozvaly povely náčelníka okresního štábu LM, který podal hlášení o nastoupených jednotkách vedoucímu tajem. OV KSČ s. J. Biškovi. Potom zazněly hymny a ujal se slova s. Biško, který promluvil o významu Února a zároveň se zabýval ekonomickými a hospodářskými výsledky průmyslu a zemědělství.

Pokračováním oslav byla slavnostní schůze 23. února v městském divadle, kde promluvil předseda MěstNV s. J. Jirsík, který mj. připomněl přítomnost Klementa Gottwalda na slavnostním sbratření měst 19. května 1946, kdy byl Klement Gottwald jmenován čestným občanem města. Při letošních únorových oslavách byla v obřadní síni MěstNV instalována busta, aby osobnost Klementa Gottwalda zůstala navždy v paměti Kolíňanů. Slavnostní projev o významu Února 1948 pronesl předseda MěstV KSČ s. Boh. Pilný. Veliká účast na oslavách povrdila rozhodnost obyvatel Kolínska plnit a udržet odkaz Února ve všech oblastech denního života.

Na pozvání pracujících kolínských závodů Tatry a Korama navštívil Kolín i první československý kosmonaut Vladimír Remek. Na hranicích okresu jej uvítal tajem. OV KSČ A. Lanc a potom odejel do několika kolínských závodů. Nejprve navštívil Teslu, kde po přivítání si prohlédl provozy zvláště ty, kde se vyrábí letecká palubní technika. Vyzkoušel si i některé nové přístroje a potom besedoval s pracujícími.

Při návštěvě závodu Tatra byl přivítán hudbou Františka Kmocha a ředitelem závodu Chocholou. V zasedací hale závodu byl informován o práci brigád socialistické práce, o výrobě v závodě a byl přijat za člena brigády socialistické práce s. Mužička, která ponese jméno majora Remka. Potom navštívil další dílny, kondensátorovou halu, kovárnu, kde všude jej vítali pracující, zvláště ženy. Major Remek potom vyprávěl o své práci, o náročnosti vesmírného letu a poděkoval Sovětskému svazu a všem, kdož se o jeho účast v kosmickém letu přičinili.

Dalším závodem, který major Remek navštívil, bylo kolínské Koramo. Tam byl uvítán hymnami a všemi organizacemi v závodě. Předseda CZV s. Podnecký vzdal dík Sovětskému svazu, že na jeho kosmické lodi vzlétl jako první i občan naší republiky. Potom odpovídal major Remek a vzpomínal na první průkopníky letů do vesmíru, na Gagarina a na další a líčil své pocity, když se s kosmické výše díval na krásu naší planety. Otázek na majora Remka bylo nepočítaně a všude byl provázen potleskem a obdivem, že jsme třetím státem na světě, jehož příslušník byl v kosmickém prostoru.

M I N U L O S T

1 9 1 8

1 9 3 8

1 8 9 0

1 9 4 8

10A

Události na Kolínsku v září r. 1938 jsou stálým svědectvím, že náš lid chtěl bránit v každém případě republiku. To, co probíhalo v Kolíně, se uskutečnilo v obdobné formě na mnoha místech republiky.

Tragický měsíc září začal na kolínském okrese velkým táborem lidu na náměstí v Kolíně. Tábor se konal za velké účasti občanů v neděli 11. září v 10 hodin dopoledne. Shromáždění zaslalo vládě republiky telegramy, kde slíbilo hájit republiku svými životy.

21. září však vláda s prezidentem republiky souhlasili s odstoupením našeho pohraničí Německu. To vyvolalo živelný odpor v celém státě, který vyvrcholil generální stávkou 22. září.

Následujícího dne odeslali pracující kolínského okresu novou rezoluci, ve které se praví:

„Pracující lid celého Kolínska bez rozdílu odborové příslušnosti, pod dojmem zdrcující zprávy, že naše vláda byla nucena ustoupit brutálnímu tlaku spřátelených mocností a přijmou podmínky pro náš národ tak ponižující, vzhlíží k Vám v poslední hodině s důvěrou a nadějí, že se Vám podaří odvrátit od národa tak kruté neštěstí. Se slzami v očích, ale se zaťatými pěstmi je odhodlán pracující lid nastoupit boj na život a na smrt za svobodu. Nelze věřit, že by osud k nám byl tak nelítostný a cítíme ve svém nitru, že musí zvítězit pravda nad demagogií a lží, spravedlnost nad zločinností a bezprávím, láska k národu nad brutální mocí. Neztrácíme důvěru ani v posledním okamžiku, kdy se o naší existenci rozhoduje bez nás a čekáme na povel, abychom splnili svoji povinnost.“

Jménem pracujícího lidu Kolínska podepsaly tento dokument věrnosti ideálům svobody a nezávislosti Všeodborová komise československé obce dělnické v Kolíně a Krajská odborová rada, Odborové sdružení v Kolíně.

Pod tlakem lidu vyhlásila vláda 23. září všeobecnou mobilisaci. Jednala však dále se západními velmocemi, až to dospělo 29. září 1938 k Mnichovu, v němž čtyři západní mocnosti podepsaly hanebný diktát o postoupení našeho pohraničního území Hitlerovi.

Naše jednotky už tehdy stály připravené na hranicích. Lidé v Kolíně přijali všeobecnou mobilisaci s ulehčením, že se budeme bránit a mužové okamžitě nastupovali ke svým útvarům. Mnozí mě své věci už předem připravené, takže když kolem desáté večer byla mobilisace vyhlášena, nastupovali okamžitě a v časných ranních hodinách už byli na svých často velmi vzdálených stanovištích. Tím větší bylo zklamání a hněv, když přišla zpráva, že jsme všechno vzdali.

30. září naše vláda přijala mnichovský diktát a pak události pokračovaly nepříznivým vývojem. V Kolíně se sice ustavoval jakýsi výbor složený z politických stran, ale 20. října byla zastavena činnost Komunistické strany a události spěly k neodvratnému konci, který nastal 15. ^{března} následujícího roku 1939. To byl už jen důsledek událostí mnichovské zrady. Do Kolína přijela německá Wehrmacht 20. března za hustého sněžení, byly obsazeny hlavní budovy a nastalo zatýkání. Němečtí vojáci se vrhli na naše krámy, které byly ještě dobře zásobené a nastala neblahá doba okupace.

Na kongresu II. internacionály r. 1889 v Paříži bylo rozhodnuto, že 1. máj bude každoročně slaven celosvětovým hromadným vystoupením na paměť dělníků, kteří byli popraveni za účast na stávce a demonstraci v Chicagu r. 1886.

Hromadného vystoupení dělnictva se obávala rakouská vláda a ve vyhláše místodržitele hraběte Thuna ze dne 20. dubna 1890 se říkalo: „zastavení práce dne 1. května a slavení toho dne přísluší toliko svobodnému dohodnutí zaměstnavatele s dělníkem. Je povinností úřadů, aby veřejný klid a pořádek zachovaly v každé době a v každém městě.“

Také na kolínském okrese byla učiněna příslušná bezpečnostní opatření. Tehdejší okresní hejtman Hnilička zaslal přípisy do všech obcí kolínského okresu s upozorněním, že obec je povinna postarat se o udržení klidu. Pro klidný průběh 1. máje měly být zapojeny spolky hasičů, tělovýchovy, vysloužilců aj. Kdyby místní síly nestačily, měly se obce obrátit do Kolína buď telegraficky nebo rychlým poslem. Do páté hodiny odpolední mělo být oznámeno okres. hejtmanství, že se v obci nic nepříhodilo.

Je samozřejmé, že nejvýznamnější shromáždění lidu se mohlo sejít v okresním městě Kolíně, který měl tehdy asi 14 tisíc obyvatel, a kde byly soustředěny největší průmyslové podniky.

V Kolíně bylo posíleno četnictvo a i město učinilo řadu opatření. Před Pergesovou trafikou prý došlo ke shluknutí /podle sdělení četnického strážmistra před soudem/ a proto byla Kouřimská ulice, kde byla trafika, uzavřena kordonem četníků. Lidé, jichž

bylo asi sedm set, se tlačili a byli vyzváni k rozchodu. Později byli pomocí bodáků vytlačováni do Kutnohorské ulice, kde se znovu srocovali. Potom začalo zatýkání. Než se lidé rozptýlili, uběhla hodina.

Kolín patřil tehdy do kompetence kutnohorského soudu, kde se konal se zatčenými soud. Hlavním svědkem proti šesti obžalovaným byl četnický strážmistr Kaiser. Státní návladní Štola navrhoval tresty od jednoho do sedmi měsíců, protože neuposlechli vyzvání stráže, aby se rozešli. Po krátké poradě soudu byl vynesena rozsudek a obžalovaní odsouzeni k osmidennímu vězení a k náhradě soudních útrat. 31. května o tomto soudu přinesl podrobný referát kolínský časopis Polaban.

U d á l o s t i v K o l í n ě v r . 1 9 4 8 .

Letos vzpomínáme, že před 30 lety se rozhodovalo o budoucnosti naší republiky a jejím socialistickém charakteru. Vítězství pracujícího lidu v únorových dnech roku 1948 se stalo rozhodujícím mezníkem v našich novodobých dějinách, neboť dovršilo boj pokrokových společenských sil v čele s dělnickou třídou a její politickou reprezentantkou Komunistickou stranou Československa. Toto vítězství otevřelo cestu k socialistickým přeměnám, při čemž KSČ byla vedoucí silou této revoluce a stála v čele postupného prohlubování a přerůstání revoluce národní v revoluci socialistickou.

Jako v jiných městech a okresech, tak i v Kolíně se odrážely ohlasy vládní krise v Praze, když v pátek 20. února oznámili ministři národ. socialistů, čs. strany lidové a slovenské strany demokratické prezidentu republiky dr. E. Benešovi svou demisi ze svých vládních funkcí. Kolínské závody na to reagovaly schůzemi svých zaměstnanců a ČSD v Kolíně a závod Tatra poslal vládě a Ústřední radě odborů rezoluci, v níž se plně postavil za vládu a za ÚRO.

V sobotu 21. února se konala schůze zástupců města a okresu, a prezidentu republiky byl odeslán telegram: „Stavíme se bez výhrad za presidenta naší lidově demokratické republiky a vládu Kl. Gottwarka, zbavenou reakčních ministrů, která splní budovatelský vládní program ve stanovené lhůtě“. Téhož dne svolal poslanec Koštejn a předseda ONV Vaníček zástupce politických stran a zájmových slo-

žek na společnou poradu, která byla odpovědí na výzvu předsedy vlády Kl. Gottwalda, aby se všude tvořily akční výbory obrozené Národní fronty. Do schůze se dostavili zástupci a čelní funkcionáři ROH, KSČ, Svazu mládeže, sociální demokracie a jiných složek.

V pondělí 23. února po 16 hodině proudily na náměstí davy lidí z továren a tam po projevech zástupců nové Národní fronty byla za svolávání slávy Rudé armádě a gen. Stalinovi schválen nový akční výbor, který se hned potom sešel na radnici k prvnímu zasedání. Do čela tohoto akčního výboru byl postaven jako předseda poslanec KSČ s. Koštejn. Očištění rady ONV bylo provedeno zbavením funkce tří jejích členů a na dovolenou byli posláni někteří úředníci ONV.

Následujícího dne byli pozváni na akční výbor ředitelé závodů ke složení slibu odpovědnosti za řádný chod podniků. Okresní akční výbor vyzval všechny obce okresu, aby se všude vytvořily akční výbory složené za zástupců všech nadstranických organizací a lidí, kteří jsou zastánci lidové demokracie a socialismu. Podobná výzva šla i na sekretariáty strany národně socialistické, aby očistila své řady vyloučením rozvratníků a utvořila nové akční výbory.

24. února ve 12 hodin se rozezvučely sirény kolínských závodů a zastavily se stroje. Zaměstnanci se sešli v největších halách, kde vyslechli zprávy delegátů celostátního sjezdu závodních rad a závodních odborových skupin v Praze. Zároveň byl v některých podnicích poslouchán rozhlasový projev gen. tajemníka ÚRO Evžena Erbana.

Zaměstnanci MNV byli shromážděni ve velké zasedací síni radnice, kde také vyslechli projev E. Erbana. Odpoledne 24. února byla svolána plenární schůze MNV, na níž předseda MNV Volenec prohlásil:

„Události posledních dnů a vnitropolitická krize u nás dostoupily před několika dny svého vrcholu. Ministři strany nár. socialistické, lidové a strany slovenské demokracie podali demisi. Tato demise prohloubila ještě více politickou krizi u nás. Ve smyslu výzvy předsedy vlády dochází na území naší republiky k vytvoření akčních výborů z příslušníků strany sociálně demokratické a komunistické, ÚRO, SČM, Jednot. svazu čs. zemědělců a demokratických sil strany nár. socialistické a lidové pokud se k práci přihlásí. Strany komunistická a sociálně demokratická a výše uvedené složky národa za spoluúčasti ÚRO svolaly na včerejší den velký veřejný projev na kolínské náměstí. Dostavily se spontánně všechny závody, aby v počtu asi 7000 osob vyslechly projevy zástupců ÚRO, strany komunistické, sociálně demokratické. Účastníci schválili utvoření akčního výboru pro kolínský okres. Akční výbor se pak večer ustavil a usnesl na některých opatřeních, platných pro náš okres. Akční výbor nahrazuje dnes národní frontu, resp. je rozšířenou Národní frontou o ÚRO, ČSM a JSČZ, a pokrokové živly ostatních politických stran. Je to dnes vrcholný politický orgán na okrese, který má zajistit klid a pořádek na okrese, pokračování v plynulé práci našich průmyslových podniků, zásobování občanstva. Na pokyn okres. akčního výboru se mají okamžitě vytvořit místní AV, které převezmou úkoly Národní fronty, aby MNV se dal se svým úředním aparátem do služeb tohoto vrcholného orgánu lidové demokratické republiky.“

Po krátké diskusi přečetl finanční referent MNV J. Herout návrh KSČ na rezoluci prezidentu republiky: „Žádáme pana presidenta republiky, aby přijal demisi ministrů, kteří nechtějí plnit program vlády, který podepsali v r. 1945 v Košicích a zpronevěřili se tak Národní frontě. Žádáme, aby vláda Kl. Gottwalda byla doplněna členy věrnými Národní frontě a Košickému vládnímu programu.“

Po diskusi byl návrh na zapojení se MNV do akčního výboru schválen 18 hlasy zástupců KSČ a soc. demokracie. Hlasování se zdrželi zástupci strany nár. socialistické a lidové. /14 hlasů/ Stejným poměrem byl schválen návrh na rezoluci prezidentu republiky.

Okr. akční výbor NF vyzval předsedu MNV, aby vytvořil místní akční výbor. Byl sestaven 25. února 1948. Byli v něm zástupci KSČ, sociální demokracie a zemědělci, ČSM a KOR. Akční výbor vyloučil 6 členů. Byly uzavřeny sekretariáty stran nár. socialistů a strany

lidové, dokud jejich akční výbory nepředloží seznamy všech očištěných členů, což bylo usnesení krajského akčního výboru.

Dne 14. března se sešli v 9. hodin v divadle zástupci akčních výborů z 92 obcí okresu. Při zahájení bylo pietně vzpomenuo ministra zahraničí dr.h.c. Jana Masaryka. Předseda OAV Koštejn pak zhodnotil politický význam akčních výborů.

Už během těchto rušných únorových událostí se tvořily v jednotlivých závodech stranické skupiny, které diskutovaly o situaci a hovořily o tom, že je nutno zabezpečit vymoženosti dělnické třídy na závodech. Tvořily se první zárodky Lidových milic, které ve dne pracovaly a po pracovní době sloužily a hlídaly v závodech. Členové chodili po dílnách a vybírali spolehlivé lidi, k nimž byla důvěra, konali pořadová cvičení a bděli nad těmi, kteří chtěli sabotovat výrobu.

Místní akční výbor NF v Kolíně se Svazem české mládeže a ROH vyhlásily na den 21. března 1948 „Národní směnu vítězství“. Byl to veliký nástup z továren a kanceláří, bylo zasypáno mnoho kráterů po náletech, oškrabáno mnoho cihel z bouraček po náletech a tím se ušetřilo mnoho materiálu na opravu a stavbu domů. Lidé uklízeli své město a dokonce i silnice. Sběr byl tak veliký, že nákladní auta svážela materiál na skládky několik dní.

24. února skládali podnikoví ředitelé slib do rukou předsedy A V s. Koštejna, že budou věrni Československé lidové demokratické republice, že budou zachovávat všechny zákony a nařízení a plnit své povinnosti, úzce spolupracovat se závodními radami, respektovat nařízení OAV NF a nezpronevěří se zásadám lidové demokracie.

Slib složili ředitelé podniků Tatra, RAMO, Draslovka, Lučební Tesla, Kolínské závody lihovarské a droždářské, Báňská a hutní, Kablo, Pojišťovna Slavia, dílny ČSD, Závody na výrobu chladírenského průmyslu, Nemocenská pojišťovna, Východočeské plynárny a Východočeské elektrárny.

Okresní úřad ochrany práce v Kolíně vyzval všechny zaměstnavatele, aby mu oznámili všechny osoby, jež byly akčními výbory propuštěny. Všechny tyto osoby se mají hlásit za účelem evidence u Okres. úřadu ochrany práce.

Velký tábor lidu, který se 23. února konal na kolínském náměstí a přes nepříznivé počasí shromáždil na sedm tisíc pracujících ze závodů, byl zahájen československou a sovětskou hymnou a účastníci byli přivítáni předsedou okres. výboru KSČ s. Burianem. Po jeho projevu promluvil krajský tajemník ROH Josef Hořejš. Řekl, že přišel, aby jménem KOR požádal o souhlas dělnictva k další práci KOR. Učinil prohlášení, v němž zdůraznil, že byl proveden pokus o povalení demokratické vlády a současně učiněn pokus o nahrazení této vlády vládou úřednickou, z níž by byli zástupci lidu vyloučeni. To je porušení Košického programu a proto věří, že se účastníci manifestace postaví za tvoření akčních výborů.

Potom promluvil s. Koštejn, který upozornil na rozvratnické nebezpečí reakčních živlů ve vládě a proto komunisté žádají, aby na rozhodujících místech byli lidé, kteří vládní program, o němž už rozhodla naše národní revoluce, respektují. Na vedoucích místech nesmí být váhavci a lidé nerozhodní, kteří vyčkávají, až jak to dopadne. Poučili jsme se z minulosti, že je třeba lidí, kteří mají

své správné stanovisko, vědí oč jde a dovedou se správně rozhodovat.

Předseda krajského výboru ČSM vyslovil přesvědčení, že mládež tak jako za revoluce, stojí dnes ve společné frontě se snahou zajistit revoluční vymoženosti.

Potom mluvil poslanec V. David, který odhaloval pravé příčiny vládní krize. Demise byla jen záminkou. Reakční ministři vytvořili reakční blok, který sabotoval budovatelský program a ve spolupráci se zahraničním nepřítelem chtěl zvrátit demokratický vývoj.

Tábor lidu schválil akční výbor, který po pražském sjezdu závodních rad navrhl tajemník KČR Fuchs. Do rukou akčního výboru se tak dostal mandát důvěry k tomu, aby na okrese Kolín mohl zahájit svou činnost. Potom se tento tábor lidu usnesl na rezoluci:

S veškerou rozhodností žádáme, aby pan prezident republiky přijal demisi odstoupivších ministrů národně socialistické, lidové a slovenské demokratické strany, kteří se svým neodpovědným postupem zpronevěřili Národní frontě a postavili se proti vládě do opozice. Žádáme, aby podle ústavy a demokratických zvyklostí předseda vlády Kl. Gottwald doplnil vládu novými členy, věrnými programu Národní fronty a odhodlanými sloužit zájmům lidu a lidově demokratické republiky. Svorně, jednotně a odhodlaně budeme usilovat o prosazení vůle lidu a jsme připraveni tuto vůli ještě důrazněji projevit, abychom věc lidové demokracie přivedli k plnému vítězství nad vnitřní a zahraniční reakcí.

Stojíme všichni svorně a jednotně za vládou Klementa Gottwalda, která v duchu Národní fronty plní velký program budování našeho života.

Ať žije vláda Národní fronty v čele s Klementem Gottwaldem bez reakčních ministrů!

Ať žije pevná jednota našeho lidu!

Ať žije naše lidově demokratická republika!

Ať žije pevné a věčné spojení Československa se Sovětským svazem a všemi slovanskými státy.

V neděli 23. května se sešlo na 300 delegátů základních organizací komunistické a sociálně demokratické strany na Kolínsku v Zámecké

restauraci ke sloučení obou dělnických stran. V rámci opatření, které dělalo ministerstvo financí došlo ke sloučení tří dosud samostatně vycházejících týdeníků. Nový společný týdeník měl název Budovatel a první číslo vyšlo 1. července 1948 v Havlíčkově Brodě.

V úterý 23. března 1948 se konala u restauraci u Karla IV. společná schůze spolku pro kulturní a hospodářské styky s SSSR a Svazu přátel SSSR. Oba spolky se sloučily v organizaci - Svaz československo-sovětského přátelství./SČSP/.

Okres. akční výbor se od svého ustavení sešel jen pětkrát a v těch pěti schůzích projednal 141 záležitostí. V první části bylo provádění očisty od reakčních elementů. Z ONV bylo odstraněno pět úředníků, z okresního soudu čtyři, byla provedena důsledná čistka na středních školách, v okresní nemocenské pojišťovně bylo suspendováni dva vedoucí úředníci, tři soudní znalci byli zbaveni své funkce a čtyři advokáti zbaveni praxe.

Dále OAV uvalil 64 národních správ na závody a velkoobchody a 8 národních správ na velkostatky.

Už od 16. do 31. ledna byly vyloženy stálé voličské seznamy a bylo na nich zapsáno 15 853 osob, z toho 8645 žen. Město Kolín patřilo do jedenáctého volebního kraje se sídlem v Havlíčkově Brodě. Z Kolína byli jako kandidáti navrženi na kandidátní listině JUDr. Ant. Polišínský, JUDr. Miroslav Jelínek a mlynářský dělník Rudolf Koštejn. Na všech volebních schůzích varovali řečníci před bílými volebními lístky. V mnoha závodech se dělníci zavázali volit jednotnou kandidátku. Kolín soutěžil s Havlíčkovým Brodem o nejlepší výsledky ve volbách. V předvečer voleb byl na Kmochově ostrově

29. května manifestační projev, který pořádal akční výbor NF, na němž mluvili zástupci všech stran zastoupených v NF.

Počet voličů byl 13 779. Pro národní frontu hlasovalo 10 847, bílých lístků bylo 1995, neplatných 935. Pro jednotnou kandidátku hlasovalo 85,6% voličů. Nově zvolenými poslanci kraje se stali Václav Davgíd, JUDr. Polišenský, JUDr. Jelínek, Hermína Veverková, Jindřich Pešák, Rudolf Koštejn a Václav Pašek.

Když byl 14. června zvolen prezidentem republiky Klement Gottwald, zaslala řada kolínských závodů novému prezidentovi blahopřejné telegramy.

Volbami do Národního shromáždění se skončily dny, v nichž náš stát procházel údobím, v němž se rozhodovalo, zda a jaký bude mít sociální charakter. Únor rozhodl pro socialismus. Od těchto dní se mohl opět národ věnovat konsolidaci a rozvoji.

S P O R T

K o l í n s k ý m sportem číslo jedna býval po dlouhou řadu let hokej. Nešťastnými výsledky v minulé sezoně a v neposlední řadě i různými machinacemi u zelených stolů klesl hokejový oddíl Tělovýchovné jednoty Kolín z I. národ. hokejové ligy do druhé a do čela kolínského sportu se dostala kopaná. Všichni ctitelé kulatého míče měli letos dojem, že se vracejí doby kdysi slávy kolínského fotbalu AFK. Každý týden pročítali noviny referáty z divizních zápasů a četli věci už delší dobu nevídané. Fotbalový oddíl Tělovýchovné jednoty /TJ/ Kolín si hrál se svými soupeři jak chtěl, takže výsledky se často podobaly výsledkům házené, Kolín vyhrál jarní soutěž s náskokem 10 bodů a ze 60 možných získal 53. Nastřílel 102 branky a inkasoval pouze 21. Kolín si tím zajistil postup do národní ligy.

Postup do ligy v jarní sezoně byl opravdu nečekaný. Kolínské mužstvo přezimovalo na prvním místě tabulky a mělo ze všech mužstev na poč. letoš. sezony nejvíce bodů /27/ Před druhým týmem mělo jen dva body náskok. Mezitím odešel dosavadní trenér mužstva D.Uhrin, jenž odešel jako trenér do Alžíru a na jeho místo nastoupil R. Cypris. Kádr mužstva však zůstal pohromadě jako na podzim. Posily, jež Kolín získal ve Hráčích Stratilovi, Němcovi se dostalo Kolínu neobyčejné posily, která se v jarním období projevila nečekanými výsledky. Úspěchy na hřišti přiváděly už na podzim na hřiště TJ množství diváků, takže Kolín vykazoval největší návštěvy celé divize.

Neobvyklý postup fotbalistů TJ Kolín dává připomenout na slávu předchůdce této jednoty - TJ-AFK Kolín. Vznikl r. 1900 sloučením drobných studentských kroužků. Teprve v r. 1905 schválil okresní úřad klubové stanovy. Před první svět. válkou měl už Kolín mužstvo, které dovedlo porazit i tehdejší Spartu či Slávii. V té době byli oporami AFK Bezecný, Ruth, Dirlam a Zadák, pozdější brankář Sparty. Později, když byl u nás zaveden profesionalismus, byl AFK několikrát ve finále amatérského mistrovství republiky. V l. 1929-32 tím mistrem se skutečně stal. V r. 1934 postoupil společně s DFC Praha do celostátní asociační ligy. V té době porazil Spartu 2:1. V dalším roce však přišly neúspěchy a AFK sestoupil do divize. Oporami tehdejšího mužstva byli Šůra, Bína, Moták, Kučera, Pospíšil, Chlubný, později Mader, Bělina, Kotlář, Žák, Žítek, Hlaváček, Beneš a další.

V padesátých letech nastala řada reorganizací fotbalových soutěží, na které AFK doplatil. Několikrát změnil jména: Modrobílí, Lokomotiva, znovu AFK a po sloučení s Tatrou je to dnešní TJ Kolín.

Dnes tedy navázala TJ Kolín na slavnou tradici a postoupil do II. národní ligy. Je to dlouhá řada jmen kolínských fotbalistů od prvních počátků před první svět. válkou. Dodnes žijící člen jednoho z prvních mužstev AFK, žije ještě na Zálabí. Byl dokonce členem reprezentační jedenáctky, která těsně po I. svět. válce vyhrála v Paříži tzv. Perhingovu Olympiádu, která byla uspořádána z podnětu amer. generála Pershinga^{pro} spojenecké národy. Tento člen, Václav Šubrt, byl potom také členem Olympiády v Bruselu. V AFK hrával současně s Rajnovičem, Melounem, Adamcem, Křížem a jinými neméně známými nositeli dresu AFK.

Jarní kolo zahájil Kolín zápasem s Hradcem Králové na vlastním hřišti. Přišlo se podívat na 4000 diváků, kteří viděli vítězví Kolína 4:0 nad svým pronásledovatelem. Následující zápas na hřišti Meteoru 8 v Praze-Libni vyhrál Kolín 7:2 a 500 Kolíňáků jelo s mužstvem do Prahy, aby byli svědky jeho vítězství. Časopisy nazvaly tento zápas „fotbalovou parádou“. Kolín tím dosáhl 34 bodů a byl o tři body první před Hradcem. V následujícím utkání hrály v Kolíně Pardubice a odešly poraženy 6:0. Hlavními střelci branek byli v každém zápase Stratil a Němec. Následující utkání v Nymburce vyhrál Kolín 2:0 a v Kolíně porazil dále Semily 4:0. Score rostlo, ale Hradec šel neustále v patách o tři body. Zápas s dalším soupeřem byl v Trutnově, který byl doma poražen 2:0 a protože Hradec prohrál, zvětšil se náskok Kolína o 5 bodů na 40. Zápas s Pelhřimovem v Kolíně skončil pro hosty porážkou 5:0 a v Turnově Kolín remizoval 0:0. Náskok před Hradce vzrostl na osm bodů. To už bylo jasné, že Kolín směřuje do ligy. Koncem dubna porazili Hradec Králové B 2:0, Náchod 6:0, Vyšehrad v Praze 2:1, bylo jasné, že už nemůže být nikým předstižen. Počet diváků se neustále pohyboval mezi 4-5000. Přesto Kolín porazil ještě Jablonec 2:0.

Takový impozantní postup už nebyl v kopané dlouho zaznamenán, a ukázal nejen dobrý hráčský kolektiv, ale i podporu kolínských diváků. Po vítězství nad Čáslaví, kde získal Kolín stý gol se poprvé po desítiletí objevilo v čs. kopané trojmístní číslo v soutěži. V Čáslavi bylo opět na 500 kolínských diváků.

117

Čáslav byla poražena 3:1 a stý gol dal hráč Žádný. Branka padla tři minuty před koncem zápasu. Na cestě z Čáslavi provázeli naše mužstvo průvod aut kolínských diváků, kteří se také vraceli domů. Poslední zápas s Jabloncem B byl už jen formální záležitostí a soupeř odešel poražen 2:0. Tento zápas se stal však sportovní manifestací v Kolíně. Hudba zněla už před utkáním, tak o přestávce a při pochodu sportovců po zápase městem v průvodu před kolínský MěstNV. Zde čekaly stovky občanů, kteří čekali, aby vyslechli blahopřání představitelů města.

Fotbalistům TJ Kolín poděkoval předseda MěstNV s. Josef Jirsík a popřál jim do nové soutěže hodně úspěchů. Petru Žádnému, střelci sté branky byl odevzdán věcný dar. Současně všem poděkoval vedoucí odboru pro vnitřní věci a hráčům pak blahopřál k postupu do národní ligy. Kapitán mužstva Jiří Chadraba podal stručný přehled cesty k úspěchu, což bylo přijato diváky s velkým nadšením.

Tímto aktem se stal Kolín po řadě let účastníkem druhé nejvyšší čs. soutěže národní fotbalové ligy. Pro příští paměť zaznamenáme jména hráčů, kteří se o tento úspěch zasloužili: Vašíček, Žádný, Chadraba, Teplý, Mácho, Kupr, Kukla, Uldrich, Tichý, Němec, Stratil, Smiřštik, Drahovzal, trenér mužstva Cypris a jeho asist. Bělina a vedoucí mužstva Řežábek.

Jarní liga skončila a nastalo zbrojení na podzimní. Nová soutěž byla ovšem vyšší úrovně. Národní liga měla vyspělejší mužstva a proto musel Kolín hledat posily. Odchod nejúspěšnějšího střelce mužstva, Němce, do pražských Bohemians je citelným oslabením.

Do nové podzimní sezony dostala TJ Kolín nové hráče. Jiřího Krumicha, branáře Karla Cyranyho a Lučka Kühna. Zahájení podzimní ligy bylo v Děčíně, kam jelo s mužstvem opět množství aut a dva plné autokary. Zápas skončil 1:1, když Děčín vyrovnal ve třetí minutě před koncem. Prvním zápasem v Kolíně bylo utkání s Rakovníkem, který byl poražen 1:0. Následujícím vítězstvím v Neratovicích 4:0 se dostal Kolín do čela tabulky. Z Kolína jelo do Neratovic opět na 200 příznivců. Další utkání se hrálo v Kolíně a 4000 diváků vidělo vítězství Kolína 4:1. Poraženým mužstvem bylo Ústí n/Labem, dlouholetý účastník ligy. První hořkost porážky pocítil Kolín v Chomutově, který byl v tabulce na posledním místě. Kolínští si přivezli porážku 3:2, ale přesto zůstali suverénně v čele tabulky. Následující zápas s Tachovem v Kolíně byl pro Kolín už vyhraný a přesto se Tachovu podařilo vyrovnat na 3:3. Tato remiza stála Kolín první místo v tabulce, že účast v národní lize nebude už taková procházka jako dříve, poznali Kolínští v následujícím zápase v Liberci, odkud odjížděli poražení 2:0. Při následujícím utkání s Žatcem v Kolíně bylo zřejmé, že národní liga bude pro nováčka tvrdým oříškem. Kolín sice vyhrál 2:0, ale bylo to těžce vybojované vítězství. Z horké kladenské půdy si přivezl Kolín velmi cenný bod 1:1, který znamenal, že si Kolín udržel v tabulce jedno z prvních míst. V 10. kole hostil Kolín Xaverov a porazil jej 2:0. Utkání v Příbrami, jež bylo zápasem favoritů skončilo porážkou Kolína 1:2 za vydatné pomoci rozhodčího, jehož rozhodování bylo nesportovní. Následující utkání bylo v Chebu s

119

vedoucím mužstvem tabulky. Kolín byl poražen 2:1. Zápas s Mladou Boleslaví, který Kolín doma vyhrál 2:1, skončil nepěkným a nesportovním chováním mladoboleslavských hráčů, jimž byly nakonec odebrány registrační průkazy, což je na hřišti nebyvalý zjev. Utkání v Praze s Viktorií Žižkov skončilo porážkou Kolína 0:2, ale poslední kolo podzimní ligy skončilo pro Kolín úspěšně. Vedoucí mužstvo tabulky, Liaz Jablonec, byl v Kolíně poražen 2:0. V tabulce se Kolín umístil na páté příčce se ztrátou pouhých 4 bodů za vedoucím Jabloncem a na tomto místě Kolín přezimuje do příštího roku. Na nováčka národní ligy je to velmi slibné umístění. Koncem roku se vrátil k mužstvu z Alžíru býv. trenér Dušan Uhrin a ujal se opět přípravy mužstva na příští rok.

Okres. výbor Českoslov. svazu tělesné výchovy /ČSTV/ sestavil žebříček nejúspěšnějších sportovců za uplynulý rok. Na prvním místě je cyklokrosař TJ Jiskry Kolín, Miloš Fišera, dále atletka Dana Kyjovská z TJ Kolín, třetím je Václav Pochop, cyklokrosař z TJ Jiskry Kolín.

V únoru měla TJ Kolín výroční konferenci za účasti krajských a okresních představitelů. V pravidelných soutěžích ČSTV má TJ Kolín přihlášeno 57 družstev, členstvo odpracovalo přes pět tisíc brig. hodin, vysadili 1100 stromků, sebrali 5600 kg surovin a mělo řadu dárců krve. Při konferenci byli vyznamenáni nejúspěšnější sportovci, cvičitelé a funkcionáři.

Okresní konference ČSTV se konala v dubnu za přítomnosti představitelů kraje, okresu i města. Konference se zabývala rozvojem tělovýchovy na okrese a zároveň další organizací tělovýchovy. Bo-

hatá diskuse přinesla řadu nových námětů a byla také kritickým zhodnocením dosavadní práce. Při volbách nového výboru ČSTV byl zvolen 27 členný výbor a revizní komise a předsedou byl zvolen ředitel OÚNZ v Kolíně MUDr. Rudolf Příbyl. Novým tajemníkem se stal Vratislav Gandalovič.

O vánočních svátcích se letos dožil 60 let Vratislav Tichý, bývalá opora kolínských hokejistů. V Kolíně působil 20 sezon a pamatuje slavné i smutnější doby hokeje v Kolíně. Byl spolehlivým brankářem a v nymburské hale při utkání Kolína s Jitexem Písek /Kolín vyhrál 6:1/ přijal gratulace a dary od dnešních hráčů.

Dnešní hokej v Kolíně stojí ve stínu fotbalu. Hokejisté po nevydařené jarní sezoně, kdy svou vinou i vinou sportovní diplomacie, ztratili možnost návratu do I. ^{národní} hokejové ligy, začali se připravovat na novou sezonu. Byl angažován nový trenér Vladimír Dvořáček, který postavil a konsolidoval nové mužstvo. Jak hokejovou minulostí, tak významem třicetitisícového města je nutné, aby i v tomto sportu zaujal Kolín místo, jaké mu náleží. Sledujeme-li však naši žurnalistiku, rozhodčí a sportovní orgány vidíme, že Kolín bývá často u těchto orgánů v nemilosti a mnohá rozhodnutí se dějí na jeho úkor. To je možno pozorovat po řadu let. Praha je mnohdy tím rozhodčím, jehož verdikty se mnohokrát obrátily proti Kolínu.

Druhá národní liga pro Kolín odstartovala úspěšně v Prostějově, kde Kolín nerozhodnou hrou 3:3 získal cenný bod na cizí půdě. Protože se v současné době na kolínském zimním stadionu konstruuje zastřešení, je nutno hrát zápasy Kolína v nymburské hale. Tam byl

také hrán následující zápas s Jitexem Písek, který Kolín vyhrál 5:2. Z Kolína se tam dostavilo na 300 diváků. Příští zápas ve Vyškově přinesl však překvapení. Kolínští, kteří si dělali nárok na 1. - 3. místo v tabulce, byli ve Vyškově poraženi rozdílem dvou tříd. 0:9. Vyškov, jehož mužstvo má stejné kvality jako Kolín, ~~se~~ deklasoval naše hráče na pouhé statisty. To se stalo hned na poč. sezony. Hráči byli za tento výsledek velmi kritizováni a proto příští zápas ve Žďáru nad Sáz. hráli aspoň nerozhodně 4:4. Tím se Kolín se 17 body dostal na druhé místo tabulky za Žďárem, který vedl 21 body. 17. prosince jeli naši hokejisté do Prácheň, který byl favoritem utkání, ale Kolín zvítězil 5:2. To byl závěr podzimní sezony a Kolín přezimuje na druhém místě tabulky s 21 body za Žďárem /27 b./ a před Vyškovem /18./ Má-li se kolínský hokej dostat zpět do I. nár. ligy, bude muset v příštím roce hodně přidat.

Ani druhý kolínský fotbalový celek si nevedl letos špatně. Je to kolínská Jiskra, která měla dobrý závěr před prázdninami a svými 15 body si zajistila šesté místo v letošní IA třídě. Na podzim si Jiskra několika vítězstvími dostala do čela tabulky 21 body před Lysou. Dalším vítězstvím si svou pozici upevnila, takže skončila svou letošní sezonu na prvním místě IA třídy a na tomto místě přechází do příštího roku.

Před dvaceti lety se mezi jmény prvoligových volejbalových mužstev v Československu objevilo také jméno Dukly Kolín. Tehdy byli armádní sportovci přemístěni do našeho města, které mělo a má bohatou volejbalovou tradici. V letech 1948-49 byli kolínští volejbalisté po dva roky mistry republiky. Armádní sportovci získali tento titul v Kolíně třikrát. 1960, 1961 a 1963.

Až do přemístění I. ligy se hrála v Kolíně nejvyšší soutěž. Pak se Dukla rozloučila s věrnou Kalcovkou a přešla do Jihlavy. Touto Duklou prošla v Kolíně řada našich vynikajících reprezentantů, jako Paulus, Tesař, Šmídl, Smolka, Schenk aj. To byla slavná minulost kolínského volejbalu. Dnes hrají kolínští volejbalisté s úspěchem I. ^{národní} ligu. Po odchodu Dukly se začínalo znovu z ničeho. Mužstvo postupovalo od nejnižší okresní soutěže až do I. ligy, kterou hraje nyní nepřetržitě 11 let. Nejde jen o výsledky. Mužstvo má nyní bohatý kádr hráčů i dorostu a za těch 20 let se vystřídali jen 4 trenéři. /Fučík, Novák, Šmídl a nyní Plašil/, Letos při svém dvacátém jubileu má kolínský volejbal k dispozici krásnou halu v budově Spojů, kde členstvo v červnu oslavilo své jubileum slavnostním zasedáním.

Volejbalistům po boku vyrostl po řadě úspěšných výsledků oddíl volejbalistek při tělovýchovné jednotě Kolín. Ten sdružuje nyní 220 dětí ve věku od 9-12 let a současně družstva děvčat od od 12-16 let.

Je těžké zachytit všechny sportovní obory, jimiž se může naše město pochlubit a jejichž úspěchy přesahují rámec města. Často se ve sportovních rubrikách denního tisku objevuje jméno kolínského cyklokrosaře Miloše Fišery, jehož jméno má dnes už mezinárodní zvuk. Letos vybojoval už po třetí titul mistra cyklokrosu v ČSSR, účastnil se světového šampionátu ve Španělsku, je účastníkem všech domácích soutěží a letošní rok jej zastihl ve velmi dobré formě. Jeho klubovým kolegou /oba jsou členy Jiskry/ je cyklokrosař Pechop, který už letos zvítězil v Příbrami a je vedle Fišery nejtalentovanějším závodníkem v této disciplíně nejen v Kolíně, protože v Příbrami nenašel přemožitele.

Na rozdíl od minulých ročníků krajského přeboru v atletice mužů v důsledku reorganisace soutěží odpadla letos plánovaná kvalifikace a tím i možnost postupu kolínských atletů do vyšší soutěže. Vítězné mužstvo atletů TJ Kolína se muselo letos spokojit pouze s titulem krajského přeborníka, ale i to je důkazem, že se atleti v Kolíně letos činili, protože dosáhli prvního místa v kraji.

Tradičním závodem se už stala turistická Kmochova padesátka. Letos už po sedmé za velké účasti kolínských i přespolních příznivců turistiky odstartovaly tři kategorie chodců na 15, 25 a 50 km. Závod se šel ve dnech Kmochova Kolína v rámci mírové slavnosti. Letos byl tento pochod slavnostnější než dříve. Zahájen byl uctěním památky obětem 2. světové války a pochodem s Kmochovou hudbou, která provázela turisty až na okraj města.

Letos už 43. ročník Velké ceny Kolína se těšil velkému zájmu závodníků. V hlavním závodě, klasickém pětiboji zvítězil příslušník Jiskry Litomyšl, dále se závodilo ve sprintérském trojboji a dorostenecký závod na 1000 m, který vyhrál kolínský Šedina.

Po čtyři dny probíhal v lednu v hale Spojů v Kolíně turnaj halového mistrovství ČSSR v tenise mužů. Startovalo v něm 36 vybraných tenistů ČSSR v čele s representanty. Organizátorem byl tenisový oddíl TJ Kolín. Turnaj byl pořádán jako oslava 30. výročí Února.

Atletické utkání Kolín - Berlín /berlínský obvod Weissensee/ skončil vítězstvím Kolína. Závod se konal na atletickém hřišti v Borkách v rámci májových oslav.

Kolínská atletika je po dlouhá léta líhní závodníků, kteří vždy hráli významnou roli v československé atletice a Kolín zásoboval

svými závodníky pražské oddíly. V r. 1898 se na trati Týnec nad Labem běželo mistrovství Čech v silničním běhu a v r. 1900 vznikl v Kolíně atleticko-fotbalový klub./AFK/ Kolínští atleti jsou tak prvním organizovaným mimopražským kolektivem a s výjimkou krátkého přerušení činnosti v období první svět. války, je oddíl ve stálé činnosti. Jen pražské oddíly AC Sparta a SK Slavie se mohou pochlubit delší tradicí. Oddíl má svou historii zachycenu v řadě almanachů, které dosvědčují, že oddíl dosáhl 42 čs. rekordů a 18 nejlepších výkonů, 61 titulů mistrů ČSSR nebo ČSR a start více než 40 závodníků v reprezentačních družstvech Československa. V roce 1977 dosáhli kolínští atleti dva tituly mistrů ČSSR a tři ČSR, celkem 17 medailí ve vrcholných soutěžích. Dnes je oddíl nositelem titulu „vzorný“ II. stupně a v r. 1977 obeslal oddíl 33 závodů. Dnes má 81 činovníků - trenérů, rozhodčích a jiných pracovníků, mezi nimiž je řada mladých.

V září se konal v Borkách atletický souboj 160 atletů-učňů z kolínských škol a závodů. Přihlášky podaly největší kolínské závody a závodilo se v nejzajímavějších disciplínách. Sportovní odpovědně se vydařilo, takže se toto utkání bude každým rokem opakovat.

V prosinci konal odbor turistiky Lokomotivy Kolín besedu o expedici horolezců Severočeského kraje na "střechu světa", pohoří Pamir. Této expedice se účastnil i Kolíňák J. Luňák, který spolu s dalšími pěti soudruhy dosáhl vrchol druhé nejvyšší hory Pamiru, horu Pik Lenin v nadmoř. výšce 7134 metrů. Besedu doplnil řadou diapositivů z horolezecké přípravy, z vlastního výstupu a obrázků z asijské části Sovětského svazu, z památek Chivy, Samarkandu a Buchary.

Kolínský autoklub konal v březnu výroční schůzi, na které se pochlubil, že na okrese vyškolil 10 tisíc řidičů podle nové vyhlášky č. 100. Členové přispěli také k provozu dětského dopravního hřiště a při jeho otevření vystavovali závodní automobily. Autoklub pracuje v rámci Svazarmu, který letos pořádal řadu besed o civilní obraně, filmová představení k výročí Února, pro mládež organizoval návštěvu Musea pohraniční stráže, Vojenského historického musea, školení řidičů soukromých vozidel. Dnes má Svazarm na okrese 5019 členů, z toho 1208 mládeže do 15 let. Svazarm se účastní svými členy řady soutěží a závodů a do 31. srpna 1978 bylo uskutečněno 419 akcí s účastí 21 573 závodníků.

V rámci Svazarmu pracují velmi úspěšně kolínští modeláři, kteří pracují hlavně s mládeží. Klub lodních modelářů je nositelem vysokého svazarmovského vyznamenání a za svoji činnost byl Klub při výročí své dvacetileté činnosti vyznamenán udělením Ceny města Kolína, jež mu byla udělena Městským národním výborem.

Jezdecký oddíl na počest 30. výročí sjednocení tělovýchovy uspořádal XXV. ročník Memoriálu pplk. Josefa Charouze, který byl umučen nacisty v Osvětimi. Slavnostní nástup za přítomnosti předsedy MěstNV s. J. Jirsíka pozdravil ředitel závodu dr. Roman Eliáš. Nejúspěšnějším závodníkem byl Otto Bureš z Nymburka s koněm Davidem.

Oddíl krasobruskařů TJ Kolín uspořádal na počest 30. výročí Února 11. ročník krasobruskařského mládí. Tento každoroční závod má velkou oblibu dětí mezi 6 - 10 rokem a proto má vždy velký počet závodníků, u nichž není nouze o nadšení.

R U Z N E

124

Kolínská Státní spořitelna, která je krajskou pobočkou, se stává velkým finančním ústavem. V dubnu k ní byla připojena další pobočka a to z Prahy - východ, kterou kolínská pobočka zaškoluje. Při slavnostním ocenění práce kolínské spořitelny odevzdal zástupce KV KSČ ing. Černohorský řediteli kolínské pobočky diplom za vykonanou práci.

Koncem prosince byla v Kolíně otevřena krajská cestovní kancelář SPORT-TURIST pro středočeský kraj. Zajišťuje služby na úseku domácího cestování. Kromě toho zajišťuje vstupenky na sportovní akce, rekreační sportovní kursy v létě i v zimě, krátké víkendy, výlety pro školy, školení a soustředění.

V dubnu před pěti lety byly zahájeny půjčky se státním příspěvkem mladým manželům, které jsou významným sociálním opatřením pro mladou generaci. Předností této půjčky už využilo za dobu jejich existence 540 tisíc novomanželů. Letos vyhlásila naše spořitelna 3. duben za den služeb mladým manželům. Všem novomanželským dvojicím, které přišly v tento den do spořitelny v Kolíně, ^{byly} odevzdány upomínkové dárky.

Diamantovou svatbu slavili na kolínské radnici manželé Josef a Marie Věchtovi, kde jim přišel blahopřát předseda MěstNV s. Josef Jirsík, Svaz žen, Červený kříž a početná skupina Obce baráčníků.

V kolínském domě důchodců oslavila své sté narozeniny Antonie Balvínová narozená 13.6.1878. Její obě děti jsou už také v důchodu a má dva vnuky a 4 pravnučky. V Domově důchodců už žije 21 let od smrti svého manžela.

Kolínské Borky byly kdysi pěkným parkem, který zval k procházkám a děti tu měly pěkné hřiště. Na tom hřišti si však nezodpovědní lidé udělali skládku všeho, co nemohou doma potřebovat. Nepomohou ani varovné tabulky. Na Kolínsku byla usnesením Středočeského KV vyhlášena tři přírodní chráněná území. Jsou to místa, kde se vyskytují charakteristické geologické útvary. Je to chráněné území Klepec na katastru Limuzy s denudačními zbytky říčanské žuly, lom u Nové Vsi, kde je vytěžený střed rulového amfibolitového ostrůvku se zkamenělinami, dále katastr Doubravčan, kde je malá skalka stébelnaté ruly připomínající zkamenělé dřevo.

Letos před sto lety vyšel první díl Vávrových Dějin královského města Kolína. Druhý díl vyšel přesně deset let po prvním. Dnes jsou obě knihy dávno rozebrány a nejsou nikde k dostání. Nové vydání by vyžadovalo už částečnou úpravu a doplnění a noví badatelé v kolínské minulosti nejsou. Prof. Josef Vávra se narodil v Praze 1838 a letos je to 140 let. Do Kolína přišel z Litoměřic v r. 1861 a třebaže odešel z Kolína už v r. 1875, dovedl Kolínu odvdzat dílo, které ještě dnes po sto letech je jediné, kam se můžeme obrátit, když chceme něco o Kolíně vědět. Můžeme jen litovat, že nenašel pokračovatele.

V prosinci zemřel býv. ředitel kolínského kulturního střediska Vladimír Hopp ve 54 letech. Byl jedním ze zakladatelů Kmochova Kolína, s jeho hudbou se účastnil zájezdu do Anglie. V poslední době byl ředitelem zámku Konopiště. Z Kolína odešel ze zdravotních důvodů. Na Konopišti byl pro Kolíňáky vždy vítaným a srdečným průvodcem.

129

V ý s t ř í ž k y   z e   s t ř e d o č e s k é h o
č a s o p i s u   " S V O B O D A "   o   K o l í n ě .

Připomínky ke kronice Kolína, 1978.

Oddíl minulost, 1918.

Zde je popsan vývoj v našem městě od počátku roku 1918 až do vyhlášení samostatné Československé republiky 28. října 1918. Tato část je zpracována velmi stručně a řadu podstatných událostí vůbec neuvádí. Rok 1918 a 28. říjen je pro naše nároky nesmírně významný, kdy po 300 letech poroby a utlaku jsme získali národní svoboda, i když sociální požadavky nebyly zcela splněny. Proto se domnívám, že by této části měla být věnována mnohem větší pozornost, protože události v Kolíně byly mnohem bohatší než je zatím v kronice uváděno.

Návrh na provedení změny.

První světovou válkou a průběhem vzniku republiky jak se projevoval v našem městě jsem se před několika lety zabýval. Výsledky tohoto bádání jsou shrnuty v práci Kolín v období první světové války, 1914 - 1918, Kolín 1974, která je uložena v okresním archivu v Kolíně. Události z roku 1918 a 28. říjen jak probíhaly v našem městě jsou zde zpracovány do nejmenších detailů, a to podle všech dostupných archivních materiálů a autentických dokumentů uložených v okresním archivu v Kolíně, z nichž mnohá k tomuto účelu byly zpřístupněny poprvé. Práce obsahuje řadu významných faktů, doposud neznámých a nepublikovaných.

Proto navrhuji rok 1918 v kronice přepracovat a použít výše zmíněnou práci uloženou v archivu. Rok 1918 v Kolíně je na stranách:

76, poslední odstavec

77 - ~~78~~ 99

120 - 123, seznam použitých pramenů

Obrazová příloha č. 13 - 17, 30 - 35

V Kolíně 13. května 1979

Vladimír Böhm, prom. ped.